

Magnifico atq; excellentissimo. d. Augustino panigarole senatori Regio
Dni iustissimo Tiberius Bacilerius Bononiensi. S. P. D.

Superioribus annis magnifice atq; excellentissime Augustine: vt flo
rentissime huic Ticinensi academie pro viribus satisfecerē: omnes
explicauimus Aristotelis et sui fidissimi Comētoris Averrois sen
tentias: quas in Dyaletica: Naturali: Diuinaq; phylosophya suis in monu
mentis reliquerunt. Lectura in libros auscultatorios in lucē produjt Illustri
dicata atq; excellentissimo. d. Yasredo Caroli Senat^o Mediolani Presidi
integerrimo benefactori meo obseruandissimo. Cetero quoq; Deo fauente
propediē in publicū ostēdentur. Presenti aut anno: cuz nihil sit qd auditori
bus obsequentissimis denegare possim et presertim in re litteraria: nō potui
diebus non ordinarijs nō exponere tractatum Calculatozis de intensōne in
scriptū et remissione: quas pfecto lectōes pspicacissim^o adolescēs Frāciscus
taegius fili^o mag^o ac egregij viri. d. Bartholomei taegij Regij thesaurarij
Douarie: tāto ordine: tātaq; diligētia ordiāuit: vt paucis qdē admodū addi
tis et sublatiis ppriū recognouerint auctore. Quare vt florētissima hec acha
demia facile perspiciat me nunq; aliquid pretermittere: quod ad cōem oīuz
spectat vtilitatē: hec in predictū tractatū elucubratiōcula in publicū tibi fau
tori meo precipuo dicata in p̄sentia manifestatur. Quis hoc lz sane pusil
lum sit: sat tñ mibi est: vt verū obseruatiōe erga te mee existat testioniū: satq;
mibi sit declarare Ticinēsez academiā hac tēpestate tot pbatisimis ornari
doctozibus qua tibi regenda: p̄seruāda: amplificādaq; comissa est: quo fit vt
litteratissimi totius Italie viri tibi se non parum debere aperte fateantur.
Valeat. D. Tua cui me comēdo. Datū Papie. M. D. vij. Kal. Julij.

Tiberij Bacilerij Bononiensis Le
ctura in tractatus Calculatozis de
intensione et remissione.

Ines qd ha
beant intensio
et remissio q;
litas attrēd
p̄tes sunt opi
nōes. Pro
quo primo ē
notādū q; in
tensio p̄t dū
p̄t accipi. p̄
mo p altera
tione mediāte qua q̄litas acquiri: et sic
loquendo intensio est motus. Alio mō
dū intensio qualitas mediante qua aliqd
est intensum: sicut calidū est intensus me
diante caliditate: et sic p̄portōali de re
missione dicēdū est. S; de intensione
et remissione scdo modo dictis ad p̄s
fit locutio.

Extractantur in facultate calculatozia
ppositōes nales: modo in mathemati
co: et q; tractat^o oēs calculatozis mo
tū p̄cernūt: cū s̄ motu sit discutēdū ter
tio et vltimis quattuor phylsices auscultatiōis vo
lumb^o: vt vobis re gratā ac p̄utilē facerē: libellū
huic Calculatozis de intensōne et remissōe: primū in
quā ordine: necnō et doctrina deo fauēte dieb^o fe
stiuis p̄sequar. lz hoc tpe ab officio artē calcula
tozia iterptādi essem plane alienus.

Intensio Calculatozis in p̄nti tractatu est pri
mo exponere penes qd attrēdat intensio et remissio
qualitatū. S; secūdo nūquid gradus summ^o sit
remissus. Tercio: vtrū v̄z sit q; nullus gradus
sit ita intensus sicut remissus. Quarto: nūqd ex
vniformi depditōe intensōis sequat vniformis ac
q̄litas remissōis. Quinto: vtrū eque p̄portōabi
liter et eque velociter maiores remissio sicut inten
sio miorat. Sexto: nūqd sia nō gradu remissio
nis incipiāt aliqua duo eque velociter p̄tinue acq
rere. S; remissōe: p̄tinue p̄manebūt eq̄ remissa. Et
tilabim^o nos obij. nūqd q̄litates p̄tue sint. S; gra
dus certos i eodē subiecto cōpossibiles. Et vtrū
in intensōe maneat eadē qualitas numero a prin
cipio vsq; in finē alteratiōis: his diligēter exami
natis huic libello finē imponem^o: et ad maiora cā
veltrame accingere non dubitabo.

Primo igitur Calculatoz adducit in mediū di
stinctionē de intensōe: que si audiat p̄ alteratione
qua q̄litas acquiri: est mot^o. S; si aduertēdū
q; oīs forma: siue substantialis: siue accidentalis quā
tū ad inchoationē suā incipit esse gnātōe: nō mo
tu: forma substantialis incipit esse gnātōe simp̄r: at
forma accidentalis siue realis aut sp̄ialis extiterit
incipit esse gnātōe s; quid: forma accidentalis cui
aliqd positue aduersat: intensio intensōe que ē ve
rus et nō simulatus motus: forma intensōalis: vt
lumen cui nihil positue p̄tial: intensio mutatiōe suc
cessiua et nō vero motu. Termini primi mot^o sunt
positiui: at gnātōis et intensōis qua lumen in
tendit minime sunt abo positui: s; vn^o positiuus:
alter priuatiuus existit: doct^o igit loquit^o fuisse
Calculatoz si dixisset: intensio p̄ alteratiōe qua qua
litas intensio est mot^o: ea scilz cui quidpiā positue
aduersat. S; p̄t sumi intensio p̄ q̄litate ipsa inte
sa qua qdē qualitate aliqd subiectū vocat inten
sum: sicut calidū ē intensum caliditate: et ruditer
loquit^o fuisse dē: calidū est intensum mediante
caliditate: cū calidū sit intensum intensōe: abstractū
etenim vt sepe soleo dicē: vniuersalr est id quo cō
cretū est tale. nā aqua calefit calefactōe. Est cal
citate. Est itēsa formalr intensōe: et quodcunq;
mouet denoiat formalr moueri motu qui ē in p̄
dicamento passiois. De intensōe et remissōe secū
do mō sermonē ē factur^o Calculatoz. Burle^o et
Jacob^o solutiōis in suis quos cōposuerūt de in
tensōe et remissōe tractatib^o de intensōe primo mo
do p̄sequuntur.

Pro maiori noticia hūda s̄ p̄libata distinctōe
sunt p̄siderāda varia discrimina inter intensōes
primo mō et scdo mō: intensio p̄ alteratiōe dicit qua
litem fuisse necessario sub gradu remissiozi: ne
quaquā qualitas intensio illud necessario denotat:
valet. n. hec sequella: ista qualitas intensio: ergo
p̄t sub gradu extitit remissiozi: v̄z hec ē p̄sus
negāda: qualitas ista est intensio: igit prius sub gra
du fuit remissiozi: claz est hoc in gnātōe albedis
vt quattuor p̄ via sequelle: v̄t pote si elemēta duo
ad mixtionē cōcurrāt: si qdē qualitas ē potēs in
cipere esse vel definē saluato subiecto p̄ successuz
p̄t v̄z vel priuatiue oppositi: et p̄t incipere et cessare
re ad iteritū subiectozū: p̄t mō inchoat et definit
eē p̄ se: scdo mō p̄ accidēs et p̄ via sequelle. S; Am
pli^o alia cōspicit d̄tia: q; p̄t gradus intensus a p̄
ducēte equali p̄duci et nō intensio: s; nāq; alteri i
q̄litate et gradu nō agit i sp̄. S; si obijtiā: ca
liditas in mā dēsa p̄t p̄ducere caliditatez inten
sioz q; ipamet existat: ergo gradus intensus pote
rit intensio p̄ducente equali: assumptū deducit: sit
B. caliditas: vt. 4. in mā cōpacta et dēsa: sit. B.
caliditas i mā rara quāte ē. A. potētie: p̄stat. B.

est intensio caliditatis. A. cu. at. A. & B. calores sunt eiusdem virtutis: & B. possit maiore pducere vel educere caliditate qd vt. 4. g. z. A. Solutio e qd qd sit de hoc: satis est nuc bere q gradus intensus no pot intedi a pducete fit in qualitate: gradu: & raritate & densitate: necno & in agedo actione reali & no reflexa. Rursus intensio p motu mensurat p portoe agetis supra passus. 4. pbyf/ coru. 71. cuius latitudo e infinita: qualitas no sic mensuratur: ois etenim latitudo cuiuscusq qualitatis hntis aduersaria coplet: aut p se: aut p admixtionem p hntis qualitatis: veru latitudo motu ponit i finita: siquid dato quouis mobili qd aliquanta velocitate mouebit: imaginabile est ipm vel aliud mobile eode in tpe in duplo vel i quadruplo & sic in infinitu moueri: latitudo igit velocitatis motu versus extremu intensio nullo terminat termino & limite: s; in infinitu tedit. Postremo stat vt intensio p motu crescat: veru vt denotiat aliqd intensum sit minor: vt e claru de qualitate aucta in gradu: que tn ptinve minuat plusq in gradu auget: hnt itaq discrimib intensio prio mo & scdo mo aperte distabant.

Prima positio ponit q intensio culuisset qlitatis attendit penes appropinquatodes gradui sumo illius latitudinis: & remissio penes distantia a gradu sumo. Secda positio ponit q intensio h; attendi penes distantia a no gradu: & remissio penes distantia a gradu pfectissimo. Tertia positio dicit q intensio attendit penes distantia a no gradu: & remissio penes appropinquatodes ad non gradum.

Introducitur deinde Calculato: tres de intensione & remissione opinionoes: quaru pria e: mensurat intensio penes appropinquatione gradui sumo latitudinis terminante: remissio vero dignoscet ex distantia a tali gradu sumo: quare ppositio bec: gradus summus est mensura intensiois & remissiois: prima opinione omni ex pte plane patefacit: cuius sine solent pleriqz dicere fuisse Aristotele: necno & Auerroim. Si qd Aristoteles in predicamento substantie pbabat substantia secunda que e species e magis substantia substantia secunda que est genus: quando qd effer primior pte substantie que verissime nomen substantie meruit. In prio quoq de aia. 85. rectu e iudex sui & obliqui. 8. pbyf/ coru. 84. velocius id mouet qd velocissime moueri magis est vicinu. 2. celi. 64. Queda ppinquitate pami qd est deus pauca agrut opatione. 5. methaphysice. 21. dicunt pfecta que summe pfer

cto assimilant: quobz cu no gradus sit negatio vel priuatio pfectiois no poterit perfectio aliqua mensurari per priuatione vel negatione: no poterit quoq no gradus: cu sit no ens: esse pncipium cognoscendi ens: nisi p gradu q e ens. Veru auctoritates pallegate prima opi. fuisse Aristotelis & Auerrois minime couincunt: vn est necessario fatendu id certe e intensio qd magis appropinquat ad summam latitudinis: no tn q in ea pportioe sit intensus qua primu sumo magis existit: caliditas namq vt. 6. cu sit ppingor gradui sumo qd gradus vt. 4. eo intensio iudicaf: s; tn sit in duplo primior autam q in duplo intensio existat: nullus sane metis fateret: cu in sexgaltero dntaxat sit intensio: cu aut a no gradu vn quodqz distet p quatu est: poterit no gradus mensurare tota latitudinis cui no gradus existit: quauis. n. no gradus no possit dicere intellectu in cognitione alicuius nisi p gradu: virtute tn ppris: h e: no gradus vt no gradus mensuratione ppinquatis aut distantie causare potest. i. distantia a non gradu vniuersalr tanta est: quatu est id qd distat.

Secda opi. affirmat intensioe attendi obere penes distantia a no gradu: & remissioe penes remotione a gradu sumo: qd n. oppositoz sint opposite rones: id debent opposita oppositis cognosci terminis: no gradus ergo intensioe: gradus summus remissione mensurabit. Veru est q oppositio non est a terminis sed a via accipienda. i. ab accessu & recessu.

Tertia positio asserit intensioe penes distantia a no gradu mensurari: & remissione penes appropinquatione ad no gradu: itaq no gradus mensura erit intensiois & remissionis: huius merito accessus: illius merito recessus. Et notadu q p has tres opinionoes innuit & alias: vtputa q intensio attendat penes appropinquatione ad gradu sumu: & remissio penes appropinquatione ad no gradu. Et si qspia diceret: res iste positiones no differunt inuice: & potissimu prima & tertia: siquidem quato aliqua qualitas plus recedit a no gradu: tanto plus appropinquat sumo: & e contra: ergo queadmoduz penes distantia a no gradu d; intensio mensurari: pariter penes appropinquationez ad summum. Dicam q distantia a no gradu tanta est: qd tum est id quod distat: appropinquatio ad summum no: sed est interdum per minus: quadoqz per maius: aliquando per equale: intrinsece ergo appropinquatio ad summum. Gradus etenim vt. 6. in duplo magis appropinquat ad gradus vt. 8. qd gradus vt. 4. nam gradus vt. 6. accedit ad gradum vt. 8. p. 2. at gradus vt. 4. appropinquat p. 4. cu itaq gradus vt. 6. distet p. duo: appropinquat

quat p. 2. vn gradus qlibet remissioes oes iclu dit: minime intensioes: itaq si in hoc subiecto sunt 4. gradus caloris: ergo omnes gradus remissioes: ibide inueniuntur: no aut intensioes: no. n. gradus vt. 6. per tm appropinquat gradui vt. 8. per quatu accedit ad gradu vt. 10. facit bec declaratio vt Jacobus forliuensis iure potuerit negare hac consequentia in suo tractatu de intensioe & remissione: per quantam latitudinem. A. recedit a no gradu: per tantam accedit ad summum: ergo pportionaliter quato. A. sit remotior a non gradu: tanto. A. sit ppingor sumo: & concludi vere potest ex his: qd cu equalitate intensiois pportioabilr s; pportioabilr s; pportione geometrica. na si gradus caloris vt. 2. intedat in hora vniuersalr vt qd ad gradu vt. 4. tuc per quatu latitudinis recedit a non gradu: per tantam accedet ad gradum summum: qd per eandem: iste tn gradus vt. 4. in fine hore erit in duplo plus distans a no gradu qd sit in principio: veru no. erit in duplo ppingor sumo qd in principio: qd ppingor distabat a no gradu precise p quartam totius latitudinis: in fine hore p medietate: ergo in duplo plus distabit in fine: s; non est in duplo primior sumo qd prius: eo q prius distabat a summo p tres quartas totius latitudinis: & in fine distabit p duas: qd per medietate: ergo tunc erit precise in sexgaltero ppingor sumo: bis pateat manifesta discrimina inter prelatas positiones.

Contra primas positione arguit sic: Ex illa sequit q gradus summus sit infinite intensus. na intendat aliq caliditas in hore vsq ad sumu: tuc ista caliditas erit intensa aliqr: & in duplo intensio: & sic in infinitu qd aliquant erit ppingor gradui sumo: & in duplo ppingior: & sic in infinitu: & sic pportionalr sicut ppingior erit gradui sumo: sm illa positionez erit intensio: ergo in infinitu intensa erit ista caliditas ante finez hore: & in fine erit intensio qd vnq ante fine: ergo caliditas summa erit in infinitu intensa qd fuit probandu. Tercz ex ista positione sequit q no est aliq gradus in duplo minus intensus qd gradus medius totius latitudinis: qd no gradus solu p induplo plus distat a gradu sumo: qd gradus medius inter summuz & no gradus: eo q medium est qd eali

ter distat ab extremis. Euz igitur nullus gradus p tm distet a sumo sicut no gradus: sequit q nullus gradus in duplo plus distat a sumo qd medius totius latitudinis. ergo nullus gradus est in duplo min intensus qd gradus medius totius latitudinis caliditatis. pns est falsus: qd aliquis gradus est aliquant liter intensus: & aliq in duplo min intensus: & tunc in infinitu. sicut aliq quantitas est aliquanta: & aliq in duplo minor: & sic in infinitu: igit positio falsa. Tercz sequit q quilz gradus motu e i infinitu remissus: qd ois gradus motu p infinita distantia distat a gradu infinito motus. Cum ergo nullus sit gradus iten fissus: mus citra gradu infinitu motus: sequit q qlibet gradus motu p infinituz distat a gradu summo sue latitudinis. s; pns est falsus: ergo & asis. Tercz ex ista positione sequit q quelibet caliditas citra summum sit in infinituz remissa: qd vel est gradus summus infinite intensus: vel finite. Si infinite intensus: ergo ois gradus citra summum p infinitu distat a gradu summo. pna p: qd ois gradus finitus p infinituz distat a gradu infinito. Cu ergo penes appropinquatodes gradus sumo iuxta illaz positione bear intensio caliditatis attendi: & penes distantia a gradu summo remisso caliditatis h; attendi: seq q ois gradus caliditatis est i infinitu remissus. Si finite intensus sit gradus summus: tuc sit. a. aliq gradus remissus: tunc in infinitu ppingior est aliq gradus gradui summo qd. a. qd per infinitu modicu distat aliquis gradus a gradu summo vt p: ergo si penes appropinquationez gradui summo intensio caliditatis vel gradus attendit: sequit q in infinitu intensio est aliq gradus a gradu: igitur cuz quilz gradus citra summum & gradus summus sit solu finite intensus: sequit q. a. gradus sit i infinitu remissus. s; ista pco est falsa. ergo positio q ista concludo sit falsa p: qd si quilz

gradus foret infinite remissus: nullus foret aliquant intēsus: et per omnes nullus gradus foret alio intēsus: quod est impossibile. **C** Item sequitur ista conclusio quod aliqua incipiunt a non gradu intēdi: et continue eque uelociter intendunt: et in fine erit vnus altero infinite intensus. probatur quia incipiet a caliditas intendi a non gradu: et intendatur ad summam: et intendatur b. motus a non gradu: et intendatur continue eque uelociter euz. a. tunc sequitur conclusio quod a. et b. a non gradu incipiunt intendi: et continue eque uelociter intenduntur ut ponitur in casu: et quod in fine erit vnus altero infinite erit a. summum: et b. in infinitum remissum: quia per infinitum distabit a gradu infinito: ergo in fine erit a. gradus in infinitum intēsus quod b. tenet consequentia et consequens est falsum: ergo positio falsa.

C Extra primam opinionem varia in medium motu adducit Calculator: et primo data prima opinione inferitur gradum summum esse infinite intensum: quando quidem in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo quod gradus ut. 4. cum n. tota latitudo inter medium gradum et summum sit in infinitum diuisibilis: ergo aliquis erit gradus distans a summo precise per medium illius distans: et aliquis precise per quartam: et aliquis per millesimam: et sic in infinitum. **E**t aduertendum quod hoc primo argumento poterit quispiam probare quantum finitus esse infinite magnitudinis in actu: cum in infinitum propinquior sit aliqua pars celi circūferentie celi quod aliqua determinata pars: constat autem latitudinem inter circūferentiam et quantum aliam assignatam partem esse in infinitum diuisibilem. **R**ursum primo motu possit persuadere celum ipsum infinite uelocitate moueri: et infinite tarditate: cum in infinitum propinquior sit aliqua pars celi partem uelocissime mote: et partem tardissime mote: polo scilicet. **S**olutio cōis est: in infinitum erit aliqua caliditas intensa: non tamen erit intēsa in infinitum. **S**olutio aliter: Arithmetice in infinitum aliqua qualitas appropinquabit sed excessus: non geometrice sed proportionem: si n. caliditas ut. 4. intendatur hac hora ad. 8. quā erit ut. 6. in duplo magis erit primus gradui summo: quā ut. 7. in quadruplo et sic in infinitum. **S**olutio tertio aliter: intelligendo propinquitates et distantiam geometricę gradus ut. 6. est in sexquialtero intensior gradu

ut. 4. quod proportio. 6. ad. 8. minor est proportio. 4. ad. 8. in sexquialtero: sicut enim proportio. 8. ad. 4. componitur ex proportione. 8. ad. 6. que est sexquialtera: et proportio. 6. ad. 4. que est vna sexquialtera: et proportio. 8. ad. 4. est maior proportio. 8. ad. 6. per proportionem. 6. ad. 4. quia ergo proportio. 8. ad. 4. est maior proportio. 8. ad. 6. per sexquialteram: iccirco gradus ut. 6. est in sexquialtero intensior gradu: ut. 4. ita dicatur similiter in proportione minoris inequalitatis: proportio. 4. ad. 8. minor est proportio. 4. ad. 6. et. 6. ad. 8. et proportio. 4. ad. 8. est in sexquialtero minor proportio. 6. ad. 8. hec responsio tertia est admodum subtilis et perpulchra: uerū tamen sat sit nobis preponderare tertiam positionem prime in hoc: quia stante prima opinione non reperitur uniuersaliter equalitas proportionis geometricę inter excessus quibus gradus accedunt ad gradum perfectissimum: uerum secundum tertiam opinionem id uniuersaliter continetur: unde dato quod proportio. 4. ad. 8. esset minor in sexquialtero proportio. 6. ad. 8. non saluatur tamen proportio geometrica inter. 4. quibus. 4. accedunt ad. 8. et. 2. quibus. 6. est uicinus ad. 8. sed comparando. 6. et. 4. ad non gradum: constat quod proportio. 6. ad. 4. est sexquialtera: proportio. 6. quibus. 6. accedunt ad non gradum ad. 4. quibus. 4. accedunt ad non gradum est sexquialtera: et hac speculatione non parum letor.

Secunda ratio est talis: data prima opinione colligitur quod gradui ut. 4. totius medio latitudinis non esset gradus subduplus: quia nullus esset gradus in duplo minus propinquius gradui perfectissimo gradu ut. 4. gradus etenim ut. 2. appropinquat ut. 6. gradus ut. 4. per. 4. 6. ad. 4. est proportio sexquialtera. **E**t est aduertendum hoc secundo argumento probari posse nullam partem in celo moueri in duplo tardius parte media inter polos et equinoctiales: nihil enim est in duplo minus propinquum equinoctiali parte media quod mouetur: quia poli mathematicę non mouentur. **S**olutio in fauorem prime opinionis solet esse: si consideretur distantia arithmetice ratio secunda demonstrat: non si geometricę: nihilominus appropinquat tertiam opinionem secundum quam et arithmetice et geometricę gradus ut. 2. est subduplus ad gradum ut. 4. unde gradus subduplus in duplo magis appropinquat non gradui quod gradus medius totius latitudinis: licet non in duplo magis distet a summo arithmetice: sed in sexquialtero distat.

Tertia ratio contra primas positiones in hoc consistit: cōcessa prima opinione: quilibet gradus motus existeret in infinitum remissus: quod gradus quicūque

quicūque motus per infinitam distantiam distat a gradu infinito motus: non assignatur etenim gradus intensissimus citra gradum infinitum motus. **S**olutio est duplex est latitudo: finita scilicet et infinita: latitudo infinita non terminatur ad certum gradum tanquam ad summum illius latitudinis: et est in omni latitudo infinita que insequitur latitudines proportionis infinitas: que admodum est latitudo motus facta cum diminutione resistentie medij uersus non gradum stante potentia actiua mobilis: latitudo finita est que communiter ponitur terminari uersus extremum intensus ad gradum ut. 8. erit ergo prima opinio uera de latitudine finita: non infinita: que quidem non mensuratur gradu summo: cum in ea gradus summus non inueniatur: contentiū est autem tertie opinioni que latitudini satisficit finite et infinite: cum gradum motus quous finite tantum a non gradu motus distare non scatur.

Virtus quarti motui talis est: data prima opinione inferitur caliditatem quantum citra summam in infinitum fore remissam: nam si gradus summus in finite existat intēsus: omnis gradus citra summum per infinitum distabit a summo: quilibet enim gradus finitus per infinitum distat a gradu infinito: aliter infinitum foret finito equalis: finiti etenim ad infinitum nulla est proportio: ergo nulla est propinquitas. **S**i autem finite intensus inueniatur gradus summus: tunc in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo quod certus et determinatus gradus: quia per infinitum modicum distat aliquis gradus gradui summo: ergo cum quilibet gradus citra summum et gradus summus solus existat finite intensus: ergo. **A**. gradus erit in infinitum remissus: tenet consequentia tali fundamentum: nam infinita proportio est vel per augmentum in infinitum maioris extremi: vel per diminutionem minoris extremi in infinitum. **S**olutio est: ratio prima et hec quarta similibus currunt perceptis et documentis. **A**mplius solet negari hec sequela: per infinitum modicum distat aliquis gradus a gradu summo ergo in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo quod. **A**. quia distare est priuatiuum: appropinquare positiuum. **C**ontra optima est hec illatio: hoc est in duplo plus propinquum: ergo est in duplo minus distans: ueluti ualeat: hoc est in duplo magis intensus: ergo est in duplo minus remissum: remissio priuatiue intentioni aduertetur.

Postremo ex prima opinione deducit ista conclusio: aliqua incipiunt a non gradu intendi et continue eque uelociter intendunt: et in fine erit vnus altero infinite intensus: posito casu quod. **A**. caliditas

tas intendatur hac hora usque ad summum. et. **B**. motus intendatur a non gradu continue eque uelociter cum. **A**. in fine bore. **A**. erit summum: et **B**. in infinitum remissum: quia per infinitum distabit a gradu infinito: ergo in fine bore erit. **A**. gradus in infinitum intensior quod. **B**. **C**onsuevit prima opinio restringi ad latitudines finitas: quare cum tertia opinio uera sit de quacunque latitudine: iccirco eas prime opinioni anteponimus: et multas conclusiones huic similes in tractatu distans: quibus approbatas relinquimus: hec est prima opinio.

Ideo ponatur secunda positio. contra quas arguitur sic. **E**x hoc sequitur quod nullus gradus est medio gradu in duplo remissior: quia nullus gradus per in duplo plus distat a summo: quod gradus medius: ut patet. cōsequens est falsum quia aliquis gradus est alio in duplo remissior: et in quadruplo: et sic in infinitum: sicut quacunque quantitate data: est alia in duplo minor: et alia in quadruplo: et sic in infinitum: quod. **E**t ex ista positione sequitur quod aliqua sunt equaliter remissa: quia caliditas summa per finitum tantum distat a non gradu. **C**apiatur igitur vnus motus. qui per tantum distet a non gradu motus. sicut ista caliditas summa distat a non gradu caliditatis. tunc iste motus et ista caliditas sunt eque intēsa. quia equaliter distant a suis non gradibus et non sunt equaliter remissa. quia infinite modice remissa est aliqua caliditas citra summum sed nullus gradus citra summum est eque intensus euz gradu summo. igitur ista caliditas summa non est eque remissa cum isto gradu motus. sed conclusio est falsa. quia omnia que sunt equaliter magna. sunt eque parua. igitur omnia que sunt eque intensa. sunt eque remissa. igitur positio falsa. **I**tem ex ista positione sequitur ut prius quod omnis gradus motus est infinite remissus: quod omnis gradus motus per infinitum distat a gradu intensissimo motus: igitur omnis gra-

dus motus est infinite remissus. s; pns est falsus: igitur positio. **C** Item sequitur q; ois gradus caliditatis citra summum est infinite remissus: q; caliditas summa est finite itensa: igitur finite remissa. proba consequentia q; ois q; finitum est paruum: igitur p ides omnis gradus finite itensus est remissus. sequitur ergo q; caliditas summa est remissa. Sit igitur. a. vna latitudo caliditatis que per certam latitudinem distat a summo: que latitudo diuidat in partes proportionales versus summu: tuc p infinitum minus distat aliq; p a gradu summo q; distat. a. gradus: q; in infinitum propinquior est aliq; istar; priu; gdui summo: cu; igitur remissio heat attendi penes distantiam a gradu summo: sequitur q; in infinitum minus remissa est aliqua p illaru; q; a. gradus: & quelibet illar; prius est remissus q; gradus summu; igitur infinite remissus est. a. gradus. pns e falsus ergo positio falsa.

C Sunt qui opinantur intensione attendi debere penes distantiam a non gradu: remissione vero penes distantiam a gradu perfectissimo: hoc inxi fundamentum: pugnantius pugnantia sunt rationes: ergo opposita oppositis dignoscuntur terminis: igitur si non gradus intensione: gradus summus remissionem mensurabit. **C** Contra qua; positio inferat primo nullus fore gradum in duplo totius latitudinis gradu medio remissione: nam nullus gradus p in duplo plus distat a summo q; gradus medius unde gradus vt. 2. accedit ad. 8. per. 6. 7. 4. p. 4. proportio. 6. ad. 4. est sex q; altera. **S**olutio in fauorem secunde opinionis solet esse: q; aliquis gradus in duplo plus distat a summo geometrice. i. sm proportionem: non arithmetice. i. sm latitudinem sm quem modum latitudinis non intelligitur distantia attendi in remissione: verum si remissio mensuret penes approximationem ad non gradum & geometrice & arithmetice remissione mensurari facile conspicitur. Et est aduertendum q; hoc argumentum & alia similia possunt applicari motui celi: & rotis s; & deniq; cuilib; qualitati. **R**ursus patet secunda opinio: aliqua essent equaliter intensas: que non essent equaliter remissa: q; caliditas summa per finitum tantum distat a non gradu: q; p tantum: quanta est: sumatur motus qui per tantum

dem elongatus sit a non gradu motus: tunc iste motus & ista caliditas sunt eque intensa: cu; equaliter a suis seiungantur no gradibus: & tam; paria non existunt remissionis: nam infinite modice remissa est aliqua caliditas citra summum: cu; per infinite modicum distat aliquis calor a summo: at nullus gradus citra summum est eque intensus cu; gradu summo: ergo ista caliditas no est eque remissa cum illo gradu motus: consequens est absurdum: nam cuncta equalis magnitudinis sunt & paria paruitatis: ergo que erunt equaliter intensa: inuenientur & equalis remissionis. Soluunt sic opinantes: in latitudinibus finitis quod inferatur creditur absurdum: non aut in latitudinibus quarum vna est terminata: alia no: negari quoq; iure potest similitudo adducta: q; paruus no est p admixtionem contrarij: veluti remissus in qualitatibus habentibus contrarij: isti item hanc positionem tuentes arbitrantur gradum summum non esse remissum. **P**roterea: foret concessa secunda opinio: omnis gradus motus infinite remissus: cu; per infinitam distantiam a gradu intensissimo motus elongetur: **S**olutio est: fatendum est remissione motus per se non posse per distantiam a summo: q; latitudo velocitatis maxima caret velocitate: quare remissio motus mensurabit penes approximationem ad non gradum: verum tam; est cum sm tertia opinio de omnibus latitudinibus idem feratur iudicium: eam verissimam esse affirmare non est timendum. **P**ostremo: esset quoq; ois gradus caliditatis citra summum infinite remissus: assignata etenim quouis caliditatis citra summum in infinitum propinquior est aliquis gradus gradui summo q; a. q; infinite modice distat aliquis gradus a gradu summo. **S**olutio est: no in infinitum minus distat geometrice: sed arithmetice: huic quoq; seruelle no est consentiendum: calor summus est finite intensus ergo finite remissus: tenendo gradum summum non esse remissum: neq; similitudo omni ex parte satisfacit: nam nihil est paruum per contrarij admixtionem: veluti multa existunt remissa ope contrarij: bec de secunda positione. **C**onsueui dubitare nuq; intensioes ille equales sint iudicande quibus. **A.** calidum vt. 8. agat i passum vt. 4. resistens: & calidum vt. 2. in passum virtutis vt vnu resistit: vt q; sic: cu; sint sm proportionales equales: vt q; no: q; calidum vt. 8. potest educere calorem vt. 8. no aut calidum vt. 2. calorem vt. 8. valet inducere: cu; nihil agat ultra proprium gradum. **D**icatur hinc velocitates illas pes esse in comparatione ad tempus: minime aut in respectu ad formas inducendas. **R**ursus videtur nihil inueniri posse in duplo minus calidum altero: hoc fundamentum

mento: caliditas si veniatur debeat: opus est vt sit supra gradum mediu: cuius latitudo si no sit summa: frigiditate compleat: ergo dato subiecto calido illud i duplo minus calidum effici no poterit. **D**icitur satis fuisse calculato: vnu gradum caloris esse subduplum ad aliu: etiam si subiectus certum calidum in duplo minus calidus esse no possit: sed de his alius est tractandi locus.

C Ideo ponat tertia positio p qua sic arguit. Sicut aliqd plus distat a non q; to sic dicitur maius: igitur p ides. Sicut aliqd plus distat a non gradu sue intensiois: sic dicitur intensius. p; prima pars positionis. scda arguit sic. remissio opponitur intensioi. igitur si intensio habet attendi penes distantiam a non gradu: sequitur q; remissio habet attendi penes approximationem ad non gradum. **I**tem vt oportet q; remissio attendat penes distantiam a non gradu: vel penes distantiam a gradu perfectissimo: vel penes accessum gradui perfectissimo: vt penes accessum no gradui intensiois. **S**ed non primu: q; penes idem attendit intensio: ergo no remissio. **N**ec scdo modo vt probatum est prius. **N**ec tertio modo: q; sicut aliqd appropinquat gradui perfectissimo: ita dicitur esse intensius & no remissius. Relinquitur ergo quartus modus penes qd remissio gradus attendit. p; ergo tertia positio p quacumq; ei; pte.

Contra ista sic tam; arguit. ex ista sequitur q; caliditas summa sit caliditas remissa. q; capiat caliditas summa q; sit. b. tunc. b. finite distat a non gradu latitudinis q; inter. b. & no gradum est dare mediu: s; nullu; infiniti est dare mediu: g; latitudo caliditatis est solus finita. pna p; cu; minor: q; mediu e qd equaliter distat ab extremis: s; nihil equaliter distat a gradu infinito & no gradu: q; a gradu infinito ois finitum p infinitum distat: & a non gradu solus p finitum vt constat: p; g; gradus summu; finite distat a non gradu. **I**tem sic incipiat aliqd calidum summu; remitti. tunc si latitudo caliditatis sit infinita: sequitur q; subito deperdet latitudinem infinitam vel aliter nunq; erit remissus cu; igitur fri-

giditas eque velociter intendat sicut caliditas remittit: q; eque velociter iducet de vno p;io sicut deperdit de reliquo vt iuxta oem positionem: g; frigiditas subito accret latitudinem infinitam & sic no possit esse aliqd mixtum remissus. pna t; sic: si capiat aliqd mixtum: tuc vel e vtra q; q; litas finita vel infinita: vel vna finita & alia infinita: no potest poni q; vtraq; est infinita q; tuc nullus mixtus esset calidum neq; frigidum q; nullius mixti caliditas excederet frigiditatem necesse si vtraq; foret infinita. **S**i vna sit finita & alia infinita: igitur omne tale mixtum foret infinite intensus vel no intensus q; vna qualitas p infinitum excederet alias sed consequens est falsus p vtraq; ei; parte. Relinquitur ergo q; tam caliditas q; frigiditas est solum finita. **T**uc sic arguitur. ponatur frigiditatem mixti remitti ad non gradum tuc eque velociter deueniet caliditas ad summum sic frigiditas ad non gradum vt constat: q; si sit caliditas sine frigiditate & hoc p se: ita q; no sit potest? pna est summa: ergo p tunc distat caliditas a gradu summo sicut frigiditas a non gradu. & p pns cu; frigiditas distat p finitum a non gradu: sequitur q; ista caliditas p finitum distat a gradu summo & a non gradu distat solum ista caliditas p finitum q; est remissa. g; sequitur q; ista caliditas summa p finitum tunc distat a non gradu. **C**apiat g; motus q; p tunc distat a non gradu motus sicut ista caliditas summa a non gradu caliditatis q; motus sit. a. q; hoc sit possibile p; q; latitudo motus est infinita eo q; latitudo proportionis est infinita & latitudo motus sequitur proportionem seu latitudinem proportionis. tuc arguit. remissio cuiuslibet latitudinis habet attendi penes approximationem ad non gradum. cu; g. a. motus & b. caliditas equaliter appropinquet non gradui. sequitur q; a. motus & b. caliditas sunt eque remissa p; pna iuxta positionem. **Q**uidam tamen negant pnam & dicunt q; gradus summu; e remissus intensus ex quo tamen no sequitur vt dicunt q; gradus summus sit

remissus &c. Contra ista ratione arguitur ex ea sequitur ista conclusio q. a. continue erit remissus. b. ante finem istius horae & in fine. b. erit remissus sub certo gradu. & a. non erit tunc aliquantulum remissus nulla latitudine remissionis subito deperdita respectu. a. nec aliqua subito acq. respectu. b. Quod tamen ista conclusio sit impossibilis arguitur sic. Capiat ista remissio quam habebit. b. in fine illius horae: tunc ista remissio. b. in nulla proportione erit minor in fine quam immediate ante finem. igitur si immediate ante finem erit. a. remissus. b. & in fine non erit aliquantulum remissus. a. sequitur q. a. subito perdet tantam remissionem quam b. habebit in fine vel maiorem: quod est oppositum vni praeconclusionis. igitur ex vna parte conclusionis sequitur oppositum alteri praeconclusionis: & quia ista conclusio sequitur arguitur sic. Incipiat. a. caliditas intendi a non gradu: & intendat in ista hora ad summum: & incipiat. b. motus intendi a non gradu motus: & intendat continue in duplo velocius a caliditate. quo posito sequitur conclusio. nam q. a. ante finem horae continue erit remissus. b. pro: remissio cuius gradus attenditur penes appropinquationem ad non gradum in sui positione: si a. continue erit propinquius non gradui sue latitudinis quam b. non gradui sue latitudinis: ut patet: q. a. continue in duplo tardius recedit a non gradu quam b. sequitur q. a. continue erit remissus quam b. ante finem illius horae: & in fine non erit. a. aliquantulum remissus iuxta positionem eo quod summum. Et quod nullam latitudinem remissionis subito deperdat. a. arguitur sic. nam nullam latitudinem intentionis subito acq. respectu. a. eo quod finite velocius intendat. Sed deperdere remissionem non erit aliud quam acquirere intentionem ut patet: eo quod remissio se habet privative respectu intentionis: & privative acq. non est aliud quam positivum deperdit: nec privative deperdit aliud est quam positivum acq. Cum ergo nulla latitudo intentionis ibi subito acq. respectu: sequitur nullam latitudinem remissionis subito deperdit respectu. a. & non poterit ista conclusio evitari.

Tertia itaque positio cui presentendum est hac approbat propositione: non gradus mensura est & intentionis & remissionis: quae ad modum. n. aliquid predicatur maius: quia plus elongat a non gradu: ita intentionis id vocari debet quod plus a non gradu sue intentionis se iungit. Est autem advertendum: quod naturaliter loquendo non est nihil est quod augeat: sed n. ex non calido: calidum: & ex non boie homo originem: minime tamen ex non equo: equus: primo de generatione. & in nihil minus mathematice & in imaginatorem affirmamus a non est aliquid maiori posse: unde dato quod sortes incipiat augeri a non est hac hora usque ad pedalem magnitudinem. Plato vero pedalis est ita: eodem tempore bipedalis efficiat: maiorem sortis velocius platone plusquam in duplo: & sic in infinitum: equales tamen acquirunt magnitudines. crescet etenim sortes plusquam ad duplum: ad quadruplum & sic in infinitum: Plato autem ad duplum tamen: velocitas namque augemeta tois dignoscit penes proportionem compositi ex ista parte praesens: & acq. ad praesens solum in ordine ad tempus. Rursus inquit Calculator: remissio opponitur intentioni: ergo si intentio habet distantiam a non gradu: & remissio habet attendi penes appropinquationem ad non gradum. Contra reflecto argumentum: intentionis & remissio opponuntur: ergo oppositis terminis cognoscuntur: ergo si non gradus mensurabitur intentione: gradus summus remissionem ostendit. Solutio est: oppositio non est a tercio sed a via accepta: ab accessu. s. & recessu: quia recessus a non gradu intentione: accessus ad non gradum remissionem manifestabit. Preterea syllogismo diuisivo conuenit Cal. non gradum mensuram esse remissionem: quod de diuisio principii peteret: si non esset iam patefactum gradum summum remissionem mensurare non posse: in hoc itaque consistit tertia opinio: non gradus vel est mensura intentionis & remissionis: quia distantia cuius iungit a non gradu tanta est: quantum est id quod distat: vni portio caloris ut. 6. accedit ad non gradum p. 6. distat a non gradu p. 6. accedit ad. 8. p. 2. elongatur ab. 8. p. 2. si namque gradus ut. 6. accessit ad gradus ut. 8. p. 6. prima approbationem opinionem: verum id affirmare ut supra dixi non est integri perfectius iudicij. Contra tertia opinione argumetur calculator deducendo ex ea istam conclusionem: caliditas summa existit remissa: hoc fundamentum: caliditas summa finite distat a non gradu: ergo est finite ita: ergo finite remissa: ergo remissa: assumptum declaratur: primo sic: inter caliditatem summam & non gradum inuenit medium: at nullius infiniti assignatur medium: ergo latitudo caliditatis est solum finita: patet autem nullius infiniti esse medium: quia vel est infinitum ex utraque parte: vel ex vna tamen parte: si secundum: nihil erit medium: quia ab vno in infinitum elongat: ab alio in finitum: si vero

vero sit utriusque infinitum: non potest assignari medium eo quod medium diuidit in duo equalia: sed illa non sunt equalia: nam si equalia dicerentur. ablata parte ab vno: in equalia reddentur: & hoc non est concedendum: quia vnum infinitum non est maius alio: nec minus: neque equaliter. 3. phys. 43. dicit autem Calculator: medium est quod equaliter distat ab extremis: at nihil equaliter distat a gradu infinito & non gradu: quia a gradu infinito oculo finitum in infinitum distat: & a non gradu solum in finitum: ergo cum detur medium inter gradum summum & non gradum: gradus summus finite distabit a non gradu. Est advertendum quod ista positio est vera vltima: nullius infiniti est dare medium: medium. n. extensionis: & numerum graduum intentionis: & prudentiam gradui medio: semper inter extrema actu finita reperit medium namque ad extrema refferit. Contra assigno punctum medium inter orientem & occidentem: & diuidam horam in partes proportionales dupla proportione: in quibus autem parte creet a deo vnum pedale: & addat lineam per tracte ab oriente in occidentem: in fine horae erit in finitum: & punctus signatur medium: & in finitum vabit medium: quod autem talis punctus sit medium: patet in quo libet instanti horae erit medium: sed in vltimo instanti nihil addit aut diminuit ergo inuenietur et medium in vltimo instanti horae. Respondeatur quod hoc erit medium in quouis horae momento: non tamen continue erit medium: quia non in parte terminata ad vltimum. Rursus ostendit Calculator gradum summum a non gradu finite distare: si latitudo caloris sit infinita: caliditas summum vel nunquam deponet latitudinem infinitam: vel nunquam remissus efficiet: si illatio ita ordietur: si latitudo sit infinita vel infinite velocius deperdet: vel finite: si finitum: si finita latitudo deperdet subito: si finite: nunquam inueniet remissa: quia motus finite velocius in finitum nunquam complectitur. 6. physicoz. 61. 62. 63. & cum frigiditas eque velocius intendat: veluti caliditas remittit: (sunt namque qualitates prae finitum certos gradus compossibiles): vel frigiditas subito latitudinem acq. ret infinitam: vel nunquam reddet summa: & intentionem: in mixtis qualitates prae non truncarentur. Amplius: gradus summus caloris finite distat a non gradu: quia equocito deuenit frigiditas ad non gradus: & caliditas ad summum: aliter vel existeret caliditas non summa totalis sine frigiditate: vel inueniret caliditas summa cum frigiditate: cum quod tamen distet calor a gradu summo: veluti frigiditas a non gradu: frigiditas a non gradu se iungit in finitum: & calor a summo: & calor summus finite distabit a non gradu: quia cum gradus summus caliditatis solum finite distet a non gradu: cum reperiat aliquis gradus motus tamen distans a non gradu motus: sicut gradus summus caloris a non gradu: ille gradus motus est remissus: & gradus summus iudicabit remissus. Sunt qui existimant: ut Calculator refferit: gradum summum esse

remisse intentionis. non infinite intentionis: & inferri debet: gradum summum remissus existere. Contra quas ratione deducit Calculator hanc conclusionem. A. continue erit remissus. B. ante finem istius horae: & in fine. B. erit remissus sub certo gradu: & a. non erit tunc aliquantulum remissus: nulla latitudine remissionis subito deperdita respectu. B. nec aliquid subito acq. respectu. B. addidit hac vltima pericula: quia vbi aliqua latitudo subito deponeret vel acq. reret in imaginatione: conclusio possibilis existeret: quod autem conclusio sit absurda: declaratur: capiat remissio quam habebit. B. in fine horae: tunc ista remissio. B. in nulla proportione erit minor in fine quam immediate ante finem: ratio est: quia supponit. B. latitudo esse motus: que continue creuit & in nulla proportione: est namque comparatio vnius determinati ad infinitum: & dixit hoc Calculator ut ostenderet quod si. A. de fine: ret esse remissus. B. non erat propter deperditionem. B. ergo si. A. immediate ante finem erit remissus. B. & in fine non erit. A. aliquantulum remissum. A. subito tantam deponet latitudinem remissionis: quam. B. habebit in fine vel maiorem: notanter addidit maiorem: quia deperdendo tantam: quam. B. acq. in certa parte terminata ad finem: ad huc. A. est remissus. B. quare si debet cessare denominatio remissionis opus est quod illam vel maiorem: deducitur vero conclusio ex responsione para inchoet caliditas intendi a non gradu hac hora usque ad summum: incipiat. B. motus in duplo velocius intendi predicto tempore: quo casu. A. ante finem horae continue erit remissus. B. nam semper proximius non gradum inuenietur: in momento terminatae horam non erit. A. remissum: quia erit summus: constat autem quod nullam latitudinem intentionis subito sibi vendicat. A. ergo neque latitudinem remissionis subito deponet. A. Hactenus sit stabilita prima pars huius tractatus: qua asseruimus non gradum mensuram esse intentionis & remissionis: nunquam autem gradus summus sit remissus sequenti parte exponetur. Ideo breuiter concedenda est conclusio principalis inducta contra istam positionem: vix quod gradus summus est remissus. Contra istam rationem sic arguitur. Sed de aliquid remissus nisi respectu alterius intentionis. Si ergo gradus summus foret remissus: sequitur quod aliquis gradus foret intentionis gradus summo. non est falsum: & patet ex hoc quod intensus & remissus dicuntur relative ad inuicem: ut magnus & paruus. Itaque sic oculo remissus est remissus per admixtionem sui quodum positui. Sed gradus summus calidita

his non admiscet cum suo principio: igitur non est remissus. Pro dictis est sustinenda tertia positio principalis: et postea dicitur quod gradus summus est remissus. Et tunc quoniam arguitur quod nulla calitas est caliditate summa intensior: ista non est remissa, negat prima: quia si nulla caliditas sit de facto intensior: non repugnat tamen illi caliditati quod aliqua sit caliditas intensior: et imaginando caliditate intensiore: ista foret remissa sicut nunc est. Aliter potest dici quod si gradus summus caliditatis non sit remissus respectu alicuius caliditatis: tamen respectu alicuius alterius intensi sicut est motus: vel aliquid huiusmodi quod est ista caliditate intensius: de ista calitate remissa: quia esto quod non foret caliditas intensa super medium: adhuc ista calitas foret remissa: quia ista remissa sicut nunc est: et tamen nulla foret calitas ista calitate intensior: istud argumentum non procedit. Ad secundum dico quod nec aliquid de remissum: eo quod aliquid sit intensius: vel quia habeat admixtionem sui sui. Sed aliquid de remissum: eo quod sic modicum: vel sic modicum continet de intentione. Et sic capiatur calitas summa: tunc ista caliditas componitur ex partibus qualitatis ut estitas ex suis partibus qualitatis: sicut postmodum arguetur: gradus summa in se continet caliditate remissam: et tamen cum nulla parte caliditatis summe extendit frigiditas ut patet quod quicquid extendit cum parte caliditatis per totum summe cum tota ista calitate extendit: gradus istud assumptum est falsum. scilicet quod omne remissum est remissum per admixtionem sui sui: sed de remissum eo quod modicum continet de intentione, et neutrum argumentum procedit contra istam positionem.

Presenti parte sentit Calculator huic positioni: gradus summus est remissus. Tunc quod gradus summus ante distat a non gradu. Tunc quod in momento non potest caliditas deponere latitudinem remissionis. Contra inquit Calculator: intensus est remissus relative opponitur: veluti magnus et parvus: ergo nihil remissum nominari poterit nisi respectu intensioris. Solutio primo negans istam consequentiam: nulla caliditas est caliditate summa intensior: ergo calor summus non est remissus: quia si nulla caliditas sit de facto frigidior: summa non repugnat tamen illi quod aliqua caliditas existat intensior. Et imaginando caliditate intensiore: ista foret remissa sicut nunc est. Aliter potest dici quod si gradus summus caliditatis non sit remissus respectu alicuius caliditatis: tamen respectu alicuius alterius intensi sicut est motus: vel aliquid huiusmodi quod est ista caliditate intensius: de ista calitate remissa: quia esto quod non foret caliditas intensa super medium: adhuc ista calitas foret remissa: quia ista remissa sicut nunc est: et tamen nulla foret calitas ista calitate intensior: istud argumentum non procedit. Ad secundum dico quod nec aliquid de remissum: eo quod aliquid sit intensius: vel quia habeat admixtionem sui sui. Sed aliquid de remissum: eo quod sic modicum: vel sic modicum continet de intentione. Et sic capiatur calitas summa: tunc ista caliditas componitur ex partibus qualitatis ut estitas ex suis partibus qualitatis: sicut postmodum arguetur: gradus summa in se continet caliditate remissam: et tamen cum nulla parte caliditatis summe extendit frigiditas ut patet quod quicquid extendit cum parte caliditatis per totum summe cum tota ista calitate extendit: gradus istud assumptum est falsum. scilicet quod omne remissum est remissum per admixtionem sui sui: sed de remissum eo quod modicum continet de intentione, et neutrum argumentum procedit contra istam positionem.

intensior summa: non repugnat tamen illi quod aliqua caliditas existat intensior. Et imaginando caliditate intensiore: ista foret remissa sicut nunc est. Aliter potest dici quod si gradus summus caliditatis non sit remissus respectu alicuius caliditatis: tamen respectu alicuius alterius intensi sicut est motus: vel aliquid huiusmodi quod est ista caliditate intensius: de ista calitate remissa: quia esto quod non foret caliditas intensa super medium: adhuc ista calitas foret remissa: quia ista remissa sicut nunc est: et tamen nulla foret calitas ista calitate intensior: istud argumentum non procedit. Ad secundum dico quod nec aliquid de remissum: eo quod aliquid sit intensius: vel quia habeat admixtionem sui sui. Sed aliquid de remissum: eo quod sic modicum: vel sic modicum continet de intentione. Et sic capiatur calitas summa: tunc ista caliditas componitur ex partibus qualitatis ut estitas ex suis partibus qualitatis: sicut postmodum arguetur: gradus summa in se continet caliditate remissam: et tamen cum nulla parte caliditatis summe extendit frigiditas ut patet quod quicquid extendit cum parte caliditatis per totum summe cum tota ista calitate extendit: gradus istud assumptum est falsum. scilicet quod omne remissum est remissum per admixtionem sui sui: sed de remissum eo quod modicum continet de intentione, et neutrum argumentum procedit contra istam positionem.

Et sic capiatur calitas summa: tunc ista caliditas componitur ex partibus qualitatis ut estitas ex suis partibus qualitatis: sicut postmodum arguetur: gradus summa in se continet caliditate remissam: et tamen cum nulla parte caliditatis summe extendit frigiditas ut patet quod quicquid extendit cum parte caliditatis per totum summe cum tota ista calitate extendit: gradus istud assumptum est falsum. scilicet quod omne remissum est remissum per admixtionem sui sui: sed de remissum eo quod modicum continet de intentione, et neutrum argumentum procedit contra istam positionem.

etate & geometrice aliquid est minus intensus summo: ergo in infinito aliquid est remissum summo: et ita latitudo remissionis infinita inuenitur quatuor ad intentionem remissionis: vniuersum quod est tenet tunc ad non gradum remittit in infinito arithmetice & geometrice, et ratio est: nam quodcumque intendit seu auget a non gradu intendit magis quod ad duplum: ad quadruplum & sic in infinito latitudo tamen priuatiui finita est quatuor ad diminutionem remissionis: eo quod remissio deficit cum incremento intensiois quod plane est finitum: nihil enim est in infinito geometrice maiorari possit: quare solent concedere quod in infinito magis remissus est aliquid gradus gradu medio: et in infinito minus intensus est aliquid gradus gradu medio: non tamen in infinito minus remissus est aliquid gradus gradu medio: vel tamen in infinito magis intensus est aliquid gradus gradu medio. minor enim intensio est maior remissio: et minor remissio maior intensio: nec minor remissio est priuatiui: sed ex duobus negatiuis effectibus surgit positium. Et his positionibus respondeo concedendo conclusionem: quia si nulla latitudo priuatiui sit subiecto deperdit: tamen incipit et deperdit aliquid: quod admodum neque aliqua latitudo intensiois est subito acquisita tamen incipit et acquisita aliqua que prius non erat acquisita. Et quauis continue an fuerit. A. in duplo remissus. B. tamen ipsum. A. continue fuit minus remissus quod ipsum. A. fuerit usquequo venit ad non gradum remissionis et ad probationem conclusionis dico quod non oportet. B. deperdere talem remissionem vel maiorem quatuor. B. debet in fine subito: sed fat est ut. A. incipiat deponere remissionem quatuor prius debet ipsum. A. Et ad aliud dico quod si concederet caliditas intensior summa: caliditati summe aliquid admisceret. Et ad aliud est frigiditas ut. 4. remissa: et si nulla sit intensior illa: non est autem sic de frigiditate summa. Et ad aliud dico quod qualitas remissa totalis remissa est per admixtionem sui sui: quia ut ipsemet Calculator asserit: totalis: pariter concludo caliditate absque frigiditate non esse remissam: loquendo de totali caliditate: partefacte sunt itaque due positiones: Prima est: non gradus mensura est intensiois et remissionis: id est distantia cuiuslibet a non gradu: tanta est quantum est precise id quod distat. Secunda est: gradus summus non est remissus. Contra primam positionem approbatam varie sunt difficultates: prima sit talis: si non gradus mensura sit intensiois: qualitas quocumque summa existet: que maxima a non gradu elongatione complectet: et si falsum: ut ob caliditate vniuersum difforme ad summum terminata: que perfecta caliditas summa non est: cum latitudo vniuersum difforme suo gradui medio correspondeat. Solutio hanc difficultatem dico primo: latitudo vniuersum difforme est illa cuius est equalis excessus graduum inter se

equalis distantia. Et alij dicunt: latitudo vniuersum difforme est talis: quia quarumlibet partium sibi inuicem immediatarum intensissimum gradus non est in parte intentionis et remissionis: non est in parte remissionis illi immediate: et addit Jacobus forliuensis ad latitudinem vniuersum difforme: requiritur quod equalis parte subiecti illius latitudinis sit equalis latitudo: ad hanc sententiam quod quibuslibet partibus equalibus signatis in illa latitudine per quatuor latitudinem extremum intensiois: et de extremum remissiois in vna illarum: per tamen extremum intensiois in altera superet extremum eiusdem remissionis: hoc est latitudo qualitas vniuersum difforme est necessario vniuersum extensa. Et secundo dico: latitudo vniuersum difforme in denotando subiectum apud motus gradui medio considerat intensissimo: at Calculator in tractatu de difformibus eas gradui vere medio per equalitatem iter et extrema ridere palam manifestat: vniuersum quod partibus vniuersum difforme: equalis a non gradu ad gradum ut. 8. inueniat illud calidum ut. 4. dixerat vocabitur. Et dico tertio: latitudo vniuersum difforme apud ventis terminat exclusiue: at Calculator ea inclusiue terminari sentit: his dictis patet solutio secundum quauis opinionem: latitudo namque caliditatis vniuersum difforme a non gradu ad summum terminata totam qualitatis includit distantiam: verum locis suis distat: bec a nobis tractabunt deo saue. Et secunda difficultas est: de alio gradus motus aliquo gradu motus: scilicet in duplo plus a non parte sciunt: quod tamen non est precise eadem in duplo intensio: ergo non gradus non poterit intensioem mensurare: assumptum de dicit: sit rota dyametri bipedalis cuius semidiameter sit vniuersum pedis: et moueat circulariter: hanc te signet punctus in extremitate: et punctus medius inter extremum et centrum rote: gradus motus puncti extremi precise in duplo plus distat a centro quod gradus motus puncti medij: quia latitudo motus illius rote est vniuersum difforme: ergo gradus terminas latitudinem precise in duplo plus elongat a non gradu: gradus medius eiusdem: aliter ille gradus non foret medius: neque in equali parte subiecti equalis foret latitudo: probat motus gradum illuz motus non est precise in duplo intensiore gradu motus puncti medij: quia circulus descriptus a puncto extremo est plus quam duplus ad circulum descriptum a puncto medio: nam dyametri ad dyametrum est proportio dupla: gradus circuli ad circulum est maior quam duplus: et. 10. elementorum Euclidis: gradus magis quam duplum spatium pertransibit punctus extremus ad spatium quod pertransibit punctus medius: gradus punctus extremus plus quam in duplo velocius mouebit quam punctus medius. Solutio Jacobus forliuensis in suo de intensioe et remissione: dicit gradum motus quod mouet punctus extremus non precise in duplo plus elongari a non gradu motus gradum motus puncti medij iter punctum extremum et centrum

trū: illāq; motū latitudinē arbitrat eē nō vniformiter diffōmē. ¶ Rūdeo afr. fateor: gradū motū pūcti extremi i duplo eē pēse itēiore gradu motus pūcti medij: illāq; latitudines motū pūcto esse vniformit diffōmē: i. n. circuli ad circū sit maior pportio q̄s dupla: n̄ circūferētie ad circūferētia eē pēse pportio dupla: circulus nāq; est figura plana: circūferētia v̄o ē linea circū abies: pstat aut velocitatē i motu locali mēsurādā eē penes lineā: et nō penes figurā planā quā describit pūctū velocissime motus: quare et c.

Circa istā positionē alie versant positiones: quedā enī ponit q̄ oīs gradus est ita intensus sicut ē remissus. **S**ecūda ponit q̄ aliq; gradus est ita intensus sicut remissus: s̄ nō qlibet. **T**ertia ponit q̄ nullus est ita intensus sicut remissus. **E**t sicut iste positiones ponūt de intensione et remissione: ita et ponūt de magnitudine et de puritate: et de omni latitudine que priuatiue vel positue respectu alterius latitudinis p̄siderat: vel que duplī. s. positue vel priuatiue p̄siderant. **C**ōtra quas tres positiones istam materiā p̄cernētes. **E**t primo p̄ istis opinionib; arguit sigillatim: et p̄mo arguit p̄ prima opinionē sic. **I**ntensio gradus attendit penes distantia a non gradu: et remissio penes accessū ad suū nō gradū. **S**ed oīs gradus equaliter distat a nō gradu sicut ipse est: p̄p̄inquat nō gradū: q̄ nō differunt realiter p̄o p̄p̄nitas et distantia inter ista. **T**res arguit sic: eadē est latitudo intensiōis et remissiois realiter: q̄ sic arguit: eadē est latitudo intensiōis et remissiois caliditatis cū ista caliditate: et quecūq; sunt eadē cū eodē tertio sunt eadē inter se p̄ cōm̄ animi cōceptōes: ergo realiter intensio et remissio sunt eadē. maior arguit sic: caliditas est intendenda: ergo mediāte aliqua intensiōne est intendēda: sed nō mediāte intensiōne alia ab ipsa caliditate: q̄ intensio caliditatis est ipsa caliditas. minor arguit sic: q̄ si intensio caliditatis sit alia ab ista caliditate. **C**ū ergo ipsa intensio sit intensa: sequit̄ q̄ intensio illius inten-

sionis foret alia ab ipsa intensiōne: et sic esset p̄cessus in infinitū. vel si esset status alicubi sequeretur eadē rōe q̄ eēt stādum in primis. s. q̄ prima caliditas cū sua intensiōne est eadē. sed n̄s est impossibile. s. q̄ foret p̄cedēdū in infinitū intensiōib; taliter ordiatis: q̄ tūc quodlibet intensum foret infinite intensus: eo q̄ hiet infinitas tales intensiōes quaz̄ quelibet foret ipsa caliditate intensior: vel cum ista caliditate foret eque intensus: et quelibet istaz̄ foret per p̄tes equalēs extensa sicut foret ista caliditas: s̄ n̄s est falsum igit̄ istud ex quo sequit̄. **E**t q̄ quelz̄ istaz̄ intensiōnū sit tāta sic ista caliditas p̄bat q̄ caliditas ē intensa per primā istaz̄ intensiōnū. solū ergo prima intensio est maior ista caliditate. n̄a t̄ p̄ hoc p̄ q̄ vnūquodq; tale et illud magis. vel saltē sequit̄ q̄ ista intensio est tāta sicut ista caliditas. et p̄st̄ arguitur de sc̄da intensiōne respectu p̄re: et sic deinceps: ergo sequit̄ q̄ illud corpus hiet tales intensiōes infinitas q̄rū quelibet ista certe data foret intensior: et per n̄s istud corpus habēs talē caliditatē foret infinite intensum: n̄a arguit̄ q̄ p̄ia intensio est cā intensiōis istius caliditatis: et sic de tertia intensiōne: et d̄ quacūq; alia restat arguere: igitur hic sunt infinite cāe respectu intensiōis illius caliditatis: quaz̄ quelibz̄ certā intensiōne p̄fert: et sic oēs iste certā intensiōne p̄ferūt: q̄ quelz̄ illaz̄ maiorē intensiōne p̄ferret q̄ ista certa data: sequit̄ ergo q̄ oē intensus foret infinite intensus n̄s falsus et impossibile: ergo istud ex quo sequit̄. s. q̄ intensio caliditatis a caliditate differat. **I**tem si sint infinite intensiōes vel sunt omnes eiusdē sp̄i vel diuerse sp̄i: si eiusdē: ergo equiualent vni intensiōni ex oibus his cōpositis: que intensio foret necessario infinita: ergo infinite omnes denominant istaz̄ caliditatē. Si sunt diuersarū specierū: vel igitur omnes sunt diuersarū sp̄erū: vel alique sunt eiusdē speciei: et alique

diuerse

diuerse. si omnes sunt diuersarū sp̄erū et oēs tales sunt in p̄nto qualitatis q̄ p̄ omnē tales: omne dicitur aliqd̄ quale: ergo infinite sunt species qualitatis q̄ rō nō admittit. Si alique sint eiusdē speciei: et alique diuerse speciei: vel ergo solum finite sunt eiusdē speciei vel infinite. Si solum finite: ergo sunt infinite diuersarū specierū. Si enī finite species finitis addātur: omnes ex his resultantes solum finite erunt. s. numerus ex his solū erit finitus. Si sunt infinite intensiōes eiusdē speciei: ergo cum per totum extendat sequit̄ intensiōne ex his cōpositā fore infinitā. **I**tem si aliqua talis intensio sit eiusdē speciei cum intensiōne ab ea denominata intensus qua ratiōe denominatur ab intensiōne eiusdē speciei cum ea eadē rōne a seipsa denominatur intensa. et sic idem est intensio alicuius intensiōis cū ipsa intensiōne et p̄ n̄s pari ratione standū est in caliditate q̄ ipsa cum sua intensiōne est eadē specificē: igitur sua intensio est caliditas: et sic forent due tales caliditates. et per idem intensio secūde caliditatis esset caliditas: et sic in infinitū: igitur cum ille caliditates non cōdicent et quelibet est eque intensa cum prima vel intensior sequitur oēs istas in infinitum subiectū suū denotare intensum. **I**tem q̄ intensio caliditatis sit eadē specificē cum caliditate ista arguit̄: q̄ illa intensio nō est in aliquo p̄nto q̄ in p̄nto qualitatis: vt p̄z p̄ singula discurrendo. Si ergo sit in p̄nto qualitatis: et nulla caliditas ab alia qualis denotatur: q̄ nec a frigiditate nec ab humiditate: et sic de singulis q̄ si sic sit q̄. a. caliditas denotetur a qualitate. b. arguit̄ q̄. b. sit. a. q̄ si. b. non sit. a. nec pars. a. sequitur q̄ ad corruptionē. b. nō sequit̄ corruptio. a. vt constat. Corruptatur ergo. b. manente. a. tunc post corruptōes b. erit. a. caliditas intensa et non denotabitur. a. b. q̄. b. tunc non erit: nec ab aliqua caliditate alia a seipsa denot-

abitur: q̄ ad corruptionē. b. nō sequitur aliquam aliam qualitatem denotare de nouo. a. igit̄ corrupto. b. a. denotatur intensum a seipso: igit̄ tunc erit. a. intensio sui ipsius et eadem ratione in principio: q̄ aliter corrupto. b. a. nō diceretur intensum: cuius oppositū satis patet. **I**tem ista intensio qualitatis nō est qualitas prima que ab ipsa intensiōne differat vt est argutū: q̄ nec qualitas prima ab alia qualitate p̄ma alia a seipsa dicitur intensa: nec ista intensio est qualitas sc̄da: q̄ tunc cūz̄ qualitas sc̄da resultat ex primis sequitur q̄ nō foret intensio qualitatis nisi vbi plures qualitates existerent: n̄s est falsus: ergo illud ex quo sequit̄: ergo ex his sequitur intensiōes caliditatis: a caliditate non distinguit realiter: et sic d̄ omni alia qualitate: et consilī arguit̄ remissioē a qualitate remissa nō distinguit realiter: igitur sequitur eadē esse realiter latitudinē intensiōis et latitudinē remissiois. **E**t intensio habet attendi penes recessus a non gradu intensiōis. **E**t remissio habz̄ attendi penes p̄p̄nquationes non gradui sue intensiōis: q̄ remissio non p̄t attendi penes distantia a non gradu remissiois: q̄ non gradus remissiois est infinite intensiōis: sed q̄ libet gradus per infinitū distat a non gradu remissiois: q̄ per infinitū distat a gradu infinito intensiōis. Si ergo penes huiusmodi distantia haberet remissio attendi: sequeretur omnes gradum infinite remissum existere. **E**t sic notandū est q̄ ab omni gradu remissiois vsq; ad nō gradum remissiois est latitudo infinita: et vsq; ad gradum infinitum remissiois solum finita latitudo: q̄ non est aliud gradus infinitū remissiois q̄ nō gradus intensiōis: et ab omni gradu vsq; ad nō gradum intensiōis est latitudo solum finita ergo et c. **E**x his est notandū etiā q̄ ab omni gradu remissiois vsq; ad suū duplū remissiois priuatiue accipiēdo remis-

b 2

tionem est in duplo minor latitudo quam inter ipsius et suus subduplus remissionis: quia non est aliud gradus duplus remissionis: quam gradus subduplus intensiois et gradus subduplus remissionis: quam gradus duplus intensiois. Sed ab omni gradu intensiois usque ad suum subduplum est in duplo minor latitudo quam inter ipsum et suus duplus: ergo inter omnes remissionem et suum duplus est in duplo minor latitudo quam inter illam et suum subduplum. et consimiliter est de omni latitudine privative considerata: cuius oppositum est de omni latitudine positiva si ipsa privative consideres. Ex his arguitur positio sic. Si idem gradus sit intensiois et remissionis realiter sequitur ipsius gradum ita intensum sicut remissum consistit. Contra istam positionem arguitur. et primo supponantur due communes animi conceptiones ab Euclide et Capano posite: quarum hec est prima. Primum duorum equalium ad tertium eadem est proportio et e contrario. Secunda est hec quod omnia que in equali proportione ad tertium se habent inter se sunt equalia. Ex istis arguitur sic. Sit a. vnus gradus. et b. intensiois. a. tunc a. est ita intensum sicut remissum iuxta positionem. et b. intensiois. a. et minor remissus quam a. eo quod b. est remotus a non gradu intensiois quam a. ergo b. non est ita intensum sicut remissum. Pro isto respondetur et dicitur contra ab omnibus istam positionem ponentibus negando primam. et ad cuius probationem arguitur per primam suppositionem: et ponat oppositum sequentis stare cum antecedente: et arguitur sic. a. est eque intensum sicut remissum: ergo tanta est proportio intensiois. b. ad intensioem. a. quanta est proportio intensiois. b. ad remissionem. a. prima iuxta primam suppositionem patet satis: tunc arguitur sic. Ex parte tanta est proportio intensiois. b. ad intensioem. a. quanta est intensiois. b. ad remissionem. a. si intensio. b. se habet ad intensum. a. in proportione maioris inaequalitatis: ergo in-

tensio. b. se habet ad remissionem. a. in proportione maioris inaequalitatis: tunc arguitur sic. b. est ita intensum sicut remissum et omnium equalium ad tertium eadem est proportio. cum ergo intensio. b. se habet in proportione maioris inaequalitatis ad remissionem. a. sequitur quod remissio. b. se habet in proportione maioris inaequalitatis ad remissionem. a. sequitur quod remissio. b. se habet in proportione maioris inaequalitatis ad remissionem. a. prima falsum: ergo hoc ex quo sequitur. s. positio et responsio. Item sic. sit. c. in duplo remissus. a. et b. in duplo intensus. a. et arguitur sic. remissio. c. se habet in proportione dupla ad remissionem. a. eo quod in duplo minor distat a non gradu intensiois quam remissio a. et intensio. b. se habet in proportione dupla ad remissionem. a. per argumentum consimile argumento procedenti: et omnia inaequali proportione se habent ad aliquid tertium inter se sunt equalia per secundam suppositionem: ergo intensio. b. et remissio. c. sunt equalia sed remissio. c. est maior remissione. b. ergo remissio. b. est minor sua intensioe. prima tunc ex hoc quod si sint aliqua duo equalia respectu cuiuscumque est vnus illoz maior respectu eiusdem: est alterum eorum deus maius per eam animi conceptionem: et minor per s. quod remissio. c. est maior remissione. b. eo quod est propinquior non gradu intensiois quam remissio. b. igitur sequitur quod b. est magis intensum quam remissum: et per idem. c. est magis remissus quam intensus et sic vlt. si aliquid sit eque remissum sicut intensus oem eo intensus est magis intensus quam remissus et oem eo remissus est magis remissus quam intensus: igitur ista positio falsa. Item omnia argumenta que fiunt per rationes proximam sequentem sunt contra istam positionem: vt patet: quia probando quod nil sit ita intensum sicut remissum: satis probatur quod non omnis gradus sit ita intensus sicut remissus.

Tertia huius tractatus parte differit: magis verum sit nullum gradum ita intensum existere sicut remissum: et recitantur varie positiones et reprobantur primis

mis inquit Calculatoz multas esse latitudines que privative et positive considerari possunt: remissio namque pro privatione intensiois privativa existit latitudo: sunt itaque qui opinantur omnem gradum ita intensum fore: veluti remissum: his fundamentis omnes gradus per se esse gatur a non gradu per quantum sit eadem. primior: non enim differunt repropinquitas non gradui et distantia ab eodem: veluti eadem est propinquitas aliquorum et distantia inter illa. 3. physicorum. 18. ergo quilibet gradus ita intensus existit: veluti remissus. Rursus: eadem est latitudo intensiois et remissionis re ipsa: cuius eadem sit latitudo remissionis et intensiois caliditatis cum ipsamet caliditate: ergo intensio et remissio sunt idem: quecumque etenim sunt eadem vni tertio: inter se eadem inveniuntur: quod autem intensio caliditatis sit ipsa caliditas: ostendit: si intensio gradus et gradus ipse se differunt: pari ratione quoduis intensus et sua intensio se separantur: quod cum quilibet intensio sit intensio: quod aliqua est distantia a non gradu intensiois inferuntur quod cuiuslibet intensio respondet intensio distincta ab ipsa intensioe: ergo in infinitum processus foret in talibus intensioibus sibi invicem subordinatis: ergo quodlibet intensum infinite intensus existit: quod erit extensum per infinitas intensioes huic vlt. illi certe date equales: capiat namque gradus calor intensus: quod sit. A. si intensio ipsa re ab ipso seungatur: sit talis intensio. B. que cum sit intensio: tunc sit eadem intensiois. A. erit tanta vel maior: quam sit intensio. A. intensio. n. B. est eadem intensiois. A. et sit intensio intensiois. B. est tanta vel maior: est namque eadem intensiois B. et quod eadem eadem est causa: et per quod vnus quod tale et illud magis: ergo non poterit intensio caliditatis re ipsa a caliditate differre. Ex his si quis tueri cupiat partes illoz que existunt intensioes: re differre a re intensa: dicendum est quod intensio a qua calor denominat formaliter intensus non est intensio: que admodum albedo non est alba: a qua tamen subiectum notat albus: et ista positio: propter quod vnus quod tale et illud magis: intelligit quod id in quo sit comparatio aptum est denominare eam. i. non habet veritatem in eadem formaliter: effectus. n. formalis: a causa formalis inseparabilis sit: non est tamen talis effectus causa formalis: quare superuacaneum erit indagare vtrum omnes tales intensioes sint eiusdem speciei vel diuerse: et si diuerse: nunquam omnes alteri existant rationis: vel aliquid vni: non nulle alteri. Propono tamen quedam dicta Calculatoz: primo dicitur: quod quilibet istarum foret per partes equales extensa sicut foret ista caliditas: ratio fuit: quia si foret caliditas infinita per infinitum modicum extensa: infinite modicum denominaret: et tunc inferri non possit totum infinitum existere: vt in tactatu de diffinitionibus declaratur: paulo post dicitur: ergo infinite sunt species qualitatis: quod ratio non admittit: quia species sunt finite veluti et dicitur: noticia u. scientifica de speciebus et finitis habetur. et si in numero

re procedat in infinitum: vel numeri numero tamen seunguntur: vel in speciebus quarum vna pendet ab alia in causando quantum ad male et decet fieri processum in infinitum. Item subiungit ergo cum per totum extensatur: ratio est: quia intensum habet finitatem intensiois: et infinitas intensioes non simul extensas: veluti et infinitas partes rursus inquit: et quilibet est eque intensio: quod in gradu sumo sunt infinite caliditates: quod infinite partes graduales non concantes: que admodum in toto quantum tivo infinite partes ponimus quantitativas: tamen quod vna est minor alia: permanet totum quantitativum finitum: ita caliditas summa finita est: sicut ipse sunt infinite partes: cum vna sit minor alia. Preterea si intensio re differret a re intensa: esset intensio qualitas a calore intenso re seuncta: sed quicunque sunt aliqua duo realiter distincta: vnus absque alio inueniri potest: ergo. Item intensio vel esset qualitas propria vel secunda: nec sic: nec sic: ergo. Soluat hec ratio: et dicat non oportet duo re seungere sic se habere quod vnus sine altero possit esse: patet de subiecto et passione secundum eam sententiam. Amplius non est verum omnem qualitatem esse primam vel secundam: sicut fortassis omnes qualitates de tertia specie est prima vel secunda: neque ob hoc affirmo intensioem esse qualitatem: cum existimem ipsam esse modum intrinsecum qualitatis: veluti extensio modus est quantitas: sed de his aliter est perscrutandi locus. Ego volui soluere has rationes vt cognosceret quate essent efficacie. Alterius prosequitur Calculatoz varia iduceos documenta. Primum est: intensio mensurat penes recessum a non gradu intensiois. Secundum est: remissio habet ad tertium penes proportionem non gradui intensiois: non potest namque remissio dignosci penes distantiam a non gradu remissionis: cum non gradus remissionis infinite existat intensiois: et hoc asseruit Calculatoz tenendo qualitatem summam esse remissam: quod aliter non gradus remissionis foret gradus sumus intensiois et non gradus finitum intensiois. Tertium preceptum est: ab omni gradu remissionis usque ad non gradum remissionis est latitudo infinita: et usque ad gradum infinitum remissionis solum latitudo finita: non est. n. aliud gradus finitum remissionis quam non gradus intensiois: et ab omni gradu usque ad non gradum intensiois est latitudo solum finita: vni latitudo remissionis tendit in infinitum secundum magis remissum et minus remissum: vix quod magis remissus numero minoris designat: id distantia a quo gradu remissionis ad gradum infinitum remissionis finita est: at intensio maior numero maior: signat: igitur appositio infinitis intensioibus in infinitum certo dato latitudo intensiois erit infinita: quare non est admirandum gradus remissionis infinitum inueniri cum latitudine finita. Quartum est: ab omni gradu remissionis usque ad suum duplum remissionis est in duplo minor latitudo quam inter ipsum et suum subduplum remissionis: nam non est aliud gradus duplus remissionis quam gradus subduplus

Intensio: et gradus subduplus remissio est gradus duplus intensio: si ab oī gradu intensiois vsq; ad suū subduplū est in duplo minor latitudo est inter ipsum et suū duplū: ergo inter quāvis remissionem et suū duplū est in duplo minor latitudo est inter illam et suū subduplū: unde latitudo gradus vt. 4. ad. 2. est in duplo minor est latitudo. 4. ad. 8. constat autē q; priuatio maior designatur numero minor: et intensio maior numero maior: facta etenim comparatione trium terminorū equeproportionabiliū geometrice tāto est maior latitudo maioris ad mediū latitudinem mediū ad minus extremum: quanta est proportio qua sunt proportionabilia: et e contra: tanto minor inter maiorem remissionis et medium est inter mediū et minimū remissionis. Et his dictis addendum est: comparatis duabus latitudinibus quarum vna incipiat a non gradu intensiois ad certum gradum: alia ab illo gradu ad gradum multiplicem: latitudo hec secunda maior est p̄ta tanto quanto est proportio denominata a numero vna unitate maior est sit numerus denominans proportionem gradus intensiois ad gradū intensiois: et non gradu intensiois ad certum datum est in triplo minor latitudo est eiusdem gradus ad alium qui tantum distat ab ipso vt ipse a non gradu: ergo et a gradu remissionis ad suū duplū est in triplo maior latitudo est illius dupli ad gradum infinitum remissionis. Si itaq; inquit Calculator: idem gradus sit intensiois et remissionis re ipsa: inseritur vniuersaliter omnem gradum ita intensum sicut remissum existere: hec sunt que in fauorem prime opinionis vobis declaranda proposuerā.

Contra hanc primā positionē argumentatur Calculator varijs rōnibus quaz prima stat in B: sit. A. gradus vt. 2. B. vt. 4. tunc sic. B. est intensio. A. et minus remissus ergo nō est ita intensus sicut remissus. et deducit q̄na. A. et B. ita intensio existunt sicut remissa: ergo qualis est proportio intensiois. B. ad intensioē. A. talis iuenit proportio remissiois. B. ad remissionē. A. si in duplo maior est intensio. B. est intensio. A. ergo in duplo maior erit remissio. B. est remissio. A. constat autē p̄sequens istud manifestā implicare contradictionē: nō poterit nāq; quilibet gradus ita intensus veluti remissus existere: verū est: q; Jacobus forliuensis facit hanc p̄positionē veraz quilibz gradus est ita intensus sicut remissus ad hūc sensus: quanta latitudine est quicūq; gradus intensus: tāta est remissus. Accirco si quis huic prime faueat opinioni diligēter aduertat nō oēm gradum ita intensum veluti remissum vocari: eo q; intensio et re-

missio equali numero signent: quicquid. n. ē intensus alio: numero exprimit maior: at remissus numero exprimit minor: sed affirmādū est oēm gradum ita esse intensum sicut remissum: quatenus per eundem numerū appropinquat nō gradui intensiois et distat ab eodem: tanta. n. vt dixi supra est distantia alicuius a nō gradu necnō et proximitas: estuz est precise id quod distat et id quod est. primū: quare hec illatio nō colligit. B. est intensus. A. et est minus remissus ergo nō est ita intensus vt remissus. i. nō tñ selungit per intensioē a nō gradu intensiois estuz p̄ remissionē appropinquat gradui infinito remissionis: sed inferri posset non equali numero signādā esse intensioē et remissionem. Fateor vterius hanc sequelaz. A. est ita intensum vt remissus: ergo tanta est p̄portio intensiois. B. ad intensioē. A. est intensiois. B. ad remissionē. A. et concedo q; quēadmodū intensio B. dupla est ad remissionē. A. ita remissio. B. dupla existit ad remissionē. A. i. numerus remissionis duplus est ad numerū remissionis: stat nāq; numerū remissionis gradus duplus est ad alium: illum in gradū nō esse in duplo magis remissum: cum priuatio maior minori designetur: et intensio maior maiori.

Secūda rō talis est: sit. C. gradus vt vnū: remissio. C. dupla ē ad remissionē. A. et intensio. B. dupla existit ad remissionē. A. ergo remissio. C. et intensio. B. equalia iudicabunt: vt remissio. C. maior est remissione. B. ergo remissio. B. minor est sua intensioe. Solutio est: dico primo: nuncupatur gradus ita intensus vt remissus: non q; equali numero denominet intensio et remissio: imo incrementū intensiois est per maiorationē numeri incrementū remissionis per minorationē numeri dicitur autem gradus ita intensus vt remissus: q; tantus distat quantum appropinquat non gradui intensiois. Dico secūdo hanc p̄sequentiā valere. C. est remissum in duplo magis. A. ergo proportio remissionis. C. ad remissionem. A. est dupla: q; remissio. A. comparata remissioni. C. comparatur duplo: relata ad. B. comparatur subduplo et intensio. A. comparata intensiois. C. comparatur subduplo: relata ad. B. comparat duplo. Dico tertio intensioē. B. et remissionē. C. nec equalia esse neq; ad idem equalē habere p̄portioē: euz vna sit minoris ineq̄litas: alia maioris. Dico quarto q; quodlibet est tñ intensus quantum remissus: maior sit numerus intensiois est remissio: vel maior remissionis est intensiois. quantum ad denominādū magis intensum et magis remissum: unde est non sit equalitas in denominatione: est tamen quedā proportionalitas: q; sicut numerus

merus denominatio remissionis elongatur a summo intensiois qualitatō: ita numerus intensiois qui respondet numero denominationis remissionis p̄to complenda latitudine distat a nō gradu intensiois: et e contra: et hoc itaq; modo intensio debet hec positio aliquod ita intensus existere veluti remissum: quare et.

Ad 2o scda positioē sic arguit. capiat aliq; gradus qui sit. a. tu ne si. a. sit intensior est ipsemet sit remissus: ponat a. remitti ad nō gradū. tunc ex quo intensio remittet a nō gradus et remissio intendet ad infinitū: sequit q; aliquando erit remissio tanta sicut p̄tunc erit ista intensio: eo q; nūc est maior intensio est remissio. Item sic capiat gradus medius inter intensioes et remissiones et sequit ex quo ita velociter maiorabitur remissio sicut minorabit intensio: q; nō est aliud remissionē maiorari est intensioē remitti: ergo in isto instanti in quo intensio erit sub isto gradu medio: et sic remissio sub eodē gradu. Similiter si intensio sit minor est remissio intendatur in infinitum: et sequit q; aliquando erit ita intensus per argumētū p̄fatus: ergo p̄ta pars illius videt esse vera.

Ad 3o scda parte illius positionis arguit p̄ argumēta q̄ sunt facta cōtra positiones p̄cedētem. f. q; nō omnis gradus sit ita intensus sicut remissus. Dico cōtra istaz positionē arguit. p̄to cōtra primaz partē. et ponat q; si sit possibile q; a. sit ita intensus sicut remissus: et capiat intensio equalis intensiois. a. que sit. b. et pono. a. vniformit̄ remitti ad subduplū: et q; remissio eius que sit. c. maioratur vniformiter ad duplū: q; per argumēta idēz ē remissiones vniformiter maiorari ad duplū: et intensioes vniformiter deperdi ad subduplū. et ponatur q; equeproportionabiliter maioratur. b. intensio sicut. c. remissio. quo posito ex quo. c. vniformiter maiorabitur ad duplū: et remissionē vniformiter maiorari ad duplū est intensioes vniformiter remitti ad subduplū: er-

go intensio. a. vniformiter remittit ad subduplū. et per consequēs in medio instanti erit intensio. a. in sexquitercio remissio: q; nūc est. vt si nūc sit intensio vt. iij. si vniformit̄ remittit ad subduplū in medio erit vt tria. et per consequens erit in medio in sexquitercio minor: et proportionabiliter sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior quia idem est esse in sexquitercio remissus et in sexquitercio minus intensus: ergo in medio instanti erit remissio in sexquitercio maior est nūc est. et p̄portionabiliter sicut. c. remissio erit maior. sic. b. intensio erit maior: eo q; equeproportionabiliter maiorabitur. c. et b. ergo in medio erit b. intensio in sexquitercio maior est nūc est. consequens falsus vt probabo et casus est possibilis: igitur cōclusio falsa. Falsitas consequentis arguitur sic. b. est vnum positū quod vniformiter maiorabitur ad suū duplū: ergo in medio erit in sexquialtero maior est nūc est: et non in sexquitercio maior. consequentia tenet de omni latitudine positiua vt satis liquet: vt si nūc sit. iij. et viij. est precise duplū ad quattuor: si quattuor vniformiter maiorabitur ad viij. et per consequens in medio erit vt sex: et gradus vt sex est in sexquialtero maior est quattuor: igitur si. b. positū vniformiter maiorabitur ad suū duplū in medio erit in sexquialtero maior est nūc est: et per consequens non sexquitercio precise maior. et q; sequatur. b. maiorari vniformiter ad duplū arguitur per secundam suppositionē que est. Ad oia duo se habentia ad tertium in eadem p̄portione inter se sunt equalia: et sit. d. gradus sub quo nūc sunt. b. c. arguit sic. c. b. sunt nūc sub. d. gradu p̄portionabiliter sicut. b. erit maior est nūc est: sic. c. erit maior est nūc est: ergo tanta cōtinue erit p̄portio. c. ad. d. sicut

b. ad. d. sequentia et per hoc. Si equalibus equalia addant resultantia erunt equalia quod igitur proportiones. c. ad. d. et b. ad. d. nunc sunt equalia et eque proportionabiles maiorabit. c. sicut. b. igitur equalis proportiones acquirat. c. supra. d. sicut. b. supra. d. quod precise per terminum moriabunt. c. b. granta continue erit proportio. c. ad. d. sic. b. ad. d. et omnia in equali proportione se habentia ad aliquod tertium inter se sunt equalia. g. c. b. continue erunt equalia: et per primum terminum continue addetur. b. sicut. c. et ratio. per hec si equalibus equalia addant: resultantia sunt equalia sequitur ergo quod ex quo. b. c. continue erunt equalia quod eque velociter maiorabit. b. c. u. c. et. v. uniformiter maiorabit ad duplum per tres: ergo. b. uniformiter maiorabit ad suum duplum: et per primum terminum in instanti medio erit. b. in sexaltero maius quam in principio et ex positione cuius casu sequitur quod in instanti medio erit. b. in sex tertio maius quam nunc ex positione: ergo sequitur predictio et casus est possibilis poni non repugnans ut satis patet: igitur positio ista falsa est quod ex ista ratione sequitur in instanti medio erit. b. in tertiis quam ipsummet: tunc erit intensum.

Secundo positioem illam arguit ex ista sequitur ista ratione quod intensioe remissa ad non gradum remissio precise maiorabit ad duplum. quod ista sit falsa arguitur sic proportioabiliter sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior per parvum: eo quod proportioabiliter sicut aliquid sit minus intensum: sic sit ipsum remissio. si igitur intensio remittat ad non gradum remissio maiorabitur in infinitum: ergo ratio falsa. et quod ista conclusio sequatur arguitur sic. sit. a. ut primum equalis intensus sicut remissus: cuius intensio remittat ad non gradum et sit eius remissio. c. et b. intensio equalis. a. que intendatur equaliter sicut. a. remittit. quo posito sequitur quod intensio. a. remittit versus ad non gradum. et quod eius remissio solus intendit ad duplum arguitur sic. c. et b. continue equaliter velociter maiorabunt: quod ita velociter sicut. a. remittit: sic velociter maiorabitur

eius remissio: quod non est aliud remissionem maiorari nisi intensioem remitti per primum arguta. sed ita velociter intenditur. b. sicut. a. remittit: ergo ita velociter. b. intendet sicut. c. maiorabit. cum igitur. b. c. nunc sunt equalia: sequitur quod continue erunt equalia. Sit igitur. d. gradus sub quo nunc sunt. b. c. et sequitur quod ex quo b. c. continue erunt equalia inter se quod eorum ad. d. quod est tertium continue erit eadem proportio per hoc quod omnia duorum equalium ad tertium eadem est proportio. cum igitur nunc ante finem remissionis totum. a. ad non gradum erit dupla proportio. b. ad. d. sequitur quod nunc ante finem erit dupla proportio. c. ad. d. et nunc est. c. sub. d. gradu: nec ante finem erit sub gradu duplo inferiori. d. gradu. igitur remissio. a. precise fiet in duplo maior quam nunc est: sequitur ergo conclusio.

Tertio ad idem sic arguitur perbandum ipsas fore falsas. nam ex ipsa sequitur ista conclusio quod b. intensio per intensioem finitam in tempore finito intendet in infinitum: que ratio arguitur esse falsa. Si enim aliquid positum in infinitum intendetur in tempore finito sequeret eius intensioem mediante qua intendet in infinito gradum correspondere: quod nullo gradum finito potest latitudo infinita in tempore finito acquiri ut satis patet: ergo ratio falsa et impossibile.

Et quod ista sequatur ex positione illius arguitur et ponatur. a. eque intensum esse sicut remissus sicut ponitur hec positio esse possibile: et remittat. a. ad non gradum cuius remissio sit. c. et sit. b. intensio sub eodem gradu ut prius sub quo est a. et intendat. b. eque proportionabiliter sicut c. maiorat: et sic. d. gradus sub quo nunc est. a. ut prius: quo posito. c. maiorabit in infinitum: quod intensio. a. remittit in infinitum: et proportionabiliter sicut intensio a. erit minor: sic remissio. c. erit maior: igitur in infinitum maiorabitur. c. tunc sic b. c. nunc sunt equalia et eque proportionabiliter maiorabunt: ergo per primum argumentum contra istam positionem equaliter velociter

velociter maiorabunt: sed. c. solus finite velociter maiorabit igitur. b. solus finite velociter maiorabit. Ponatur gratia exempli quod a. in hora sic remittatur ad non gradum. et sequatur. b. per totam illam horam solus finite velociter intendit. Et quod b. in illa hora in infinitum intendat: per hoc sic in infinitum erit. c. remissio maior quam nunc est. eo quod a. remittit ad non gradum et proportionabiliter sicut. c. erit maius quam nunc est per casum: ergo. b. in illa hora intendet in infinitum. igitur sequitur conclusio.

Aliiter ad conclusionem eandem sic arguitur et ponatur de. a. c. d. ut prius. ponatur terminus precise. b. eque velociter intendit sicut. a. remittitur. et per. b. solus finite velociter intendit. et quod b. intendet in infinitum arguitur sic. c. intendet in infinitum et proportionabiliter sicut. c. erit maius. sic. b. erit maius: ergo. b. intendet in infinitum sequentia tenet. et maior similiter et minor similiter: et minor arguitur sic. c. eque velociter maiorabit sicut. a. remittit per parvum et b. etiam eque velociter maiorabitur sicut. a. remittit. ergo. b. et c. continue eque velociter maiorabunt. et per consequens continue erunt equalia per hoc si equalibus equalia addant: resultantia erunt equalia. tunc arguitur ex consequente. b. c. continue erunt equalia: et omnia equaliter ad tertium eadem est proportio: ergo continue. b. se habebit in equali proportione ad. d. sicut se habet. c. ad. d. si proportio. c. ad. d. maiorabit in infinitum per parvum. igitur proportio. b. ad. d. maiorabit in infinitum. sed hoc non potest fieri. b. non maiurato in infinitum. igitur sequitur quod b. in illa hora maiorabit in infinitum et mediante solus finite intensio ne: ergo sequitur conclusio impossibile ex ista positione cum casu possibili eidem poni non repugnanti: quod omnis motus et est omnes qualitates eadem velocitate possunt intendi.

Item ex positione potest argui omnes gradus remissionis infinite remissum existere: vel infinite modice

remissus. et ponatur casus penultimus de a. b. c. d. et arguitur ut prius. remissio. c. in infinitum intendetur. et b. eque proportionabiliter continue maiorabit cum. c. g. b. in infinitum intendet. et per consequens. b. continue acquirat latitudinem infinitam. et c. eque proportionabiliter continue maiorabitur. cum. b. igitur per parvum arguta tantam latitudinem acquirat. c. sic. b. et per primum terminum. c. acquirat latitudinem infinitam et non acquirat maiorem remissionem quam est inter ipsum et gradum infinitum remissionis: igitur inter. c. et gradum infinitum remissionis est latitudo infinita: et per consequens si per infinitum distat a gradu infinito remissio: et per infinitum distat a non gradu remissio: quod per infinitum distat a gradu infinito intensio: qui est non gradus remissionis. Cum igitur remissio. c. penes approximationem non gradum intensio: vel gradum infinite remissionis qui idem sunt habeat attendi cum. c. per infinitum distat ab huiusmodi gradu infinito remissio: sequitur. c. fore infinite modice remissus. et si remissio habeat attendi penes distantiam a non gradu remissionis qui est gradus infinite intensio cum ista latitudo sit infinita: sequitur. c. fore infinite remissum: et sicut arguitur de c. ita de quocumque alio gradu illius latitudinis est arguendum. igitur quilibet gradus illius latitudinis est infinite remissus: vel infinite modice remissus. primum falsum igitur ista positio contra ad primam preteriprobatur. Contra secundam preter sunt argumenta que per prima positionem sunt adducta et.

Secunda opinio affirmat hanc positionem: alius gradus est ita intensus veluti remissus: sed non quilibet intensus sit intensus: quod ipsemet remissus: ponatur. a. remitti ad non gradum: tunc sic intensio remittit ad non gradum: et remissio crescit ad infinitum. ergo aliquid erit remissio ista: sicut per tunc erit intensio: eo quod nunc est maior intensio quam remissio: hanc ratio fundat supra b. quod omne minus quod dicitur fieri maius: necesse est venire ad equalitatem. Rursus si remissio sit infra gradum medium: quod intensio uniformiter minuit terminum remissio crescit: ergo terminum acquirat remissio quantum deponet intensio: et ista intensio potest illud quo est supra gradum medium: et remissio id

acquet q̄ ē citra: q̄ itensio & remissio sub gradu medio existēt equalia: fundamētū itaq; hui⁹ scōe positiois p̄sistit in h; gradu vt. 4. q; mediat inter nō gradū itensiois & gradū sumū: tm̄ denoiat aliquid itensuz q̄tū remissuz: s; gradus supra mediū plus denoiat itensuz q̄ remissuz: gradus citra mediū plus remissuz q̄ itensuz & sic ascendēdo a maiori remissioe ad maiore itensioez necesse ē puenire ad gradū q̄ tm̄ ad itensioez pducatur q̄tuz ad remissionē: & hic ē gradus q̄ r̄ndet gradui medio latitudinio: & ē gradus vt. 4. q̄ non erit oīs gradus ita itensuz: veluti remissuz: verūtm̄ ad intellectū prioris opiniois cōcedēdū ē oēs gradū eē ita itensuz vt remissuz: nō q; equalr̄ dnoiet itensio & remissio: s; q; quedā p̄portioalitas gradus itensiois ad nō gradū itensiois: sicut gradus remissiois ad nō gradū remissiois q̄ r̄ndet sumo: m̄ime tm̄ itensio ḡdus dsignat simplr̄ eodē nūo cū remissioe eiusdē ḡm.

Adulta motiua inducunt p̄ hāc scōaz op̄i. p̄mū stat in h; sunt itensioes. A. & B. equalē sub B. gradu & remissio. A. vocet. C. crecat. C. & V. tensio. B. hac hora equeproporcionabilr̄ erit. C. i medio hore momēto maior in sexq̄tertio q̄ nunc sit: & itensio. B. maior in sexq̄terto iueniet: & in sexq̄terto vni si gradus vt. 4. equeproporcionabilr̄ & vniiformiter tēdat ad gradū vt. 2. hac hora: vni v; i vna medietate hore: aliū in alia deponē: ergo remissio gradus vt. 4. in medio instanti hore erit maior i sexq̄tertio q̄ p̄mū erat: at si gradus vt. 4. eodē tpe efficiat vt. 8. in medio instanti erit vt. 6. ḡ i sexq̄terto erit itensio maior q̄ p̄mū: erit quoq; in sexq̄terto maior: si tāta p̄cise erit itensio. B. q̄ta remissio. A. posito itensioe. B. & remissione. C. equeproporcionabilr̄ & vniiformiter maiorari. Solutio ē: bec p̄p̄o. B. itensio equeproporcionabilr̄ intēdit seu maiorat: vt remissio. C. maiorat: si significet q̄ equalē p̄portione acgrat intensio. B. vt remissio. C. ad illd qd̄ hēbat: ē p̄t̄ fallā: q; vna; p̄portione maioris iequalitatis sibi vēdicat. s; i tensio. B. q̄ maiorat crescēte numero: alia vero si remissio. C. acgrit p̄portione minoris iequalitatis ad hūc sensuz: q; ipa crescit numero diminuto. Si vero talis p̄positio significet q̄ equeproporcionabilr̄ crescat sub hoc sensuz: q̄ quēadmodū itensio. B. acgrit p̄portione maioris iequalitatis alicui⁹ numeri: sic remissio. C. acgrit p̄portione minoris iequalitatis denoiata a numero minoris: eā fateor: & assero q̄ in medio instanti. C. erit i sexq̄tertio respectu ei⁹ qd̄ erat sub. B. gradu vt. 4. hoc ē erit vt. 3. B. vero eodē momēto erit i sexq̄terto maior & nō erit vt. 6. sed vt. 5. cū vno tertio: ex quo v; p̄portionabilr̄ acquirere p̄portione: cōstat aut q̄ p̄portio. 5. cū vno tertio sexq̄tertia est ad. 4. neq; verū est. B. debere eē in medio instā

tū nūericalit̄ p̄ dcrementū: nō op̄z q; si equalē vni addit illi qd̄ ab alio subtrahit q; sit equeproporcionale vñ si q̄ternario addat vnitatē: & fiat. 5. & p̄ remotionē subtrahat vnitatē: remanent. 3. equalr̄ crescit: & nō equeproporcionabilr̄: cū vna sit sexq̄quarta: alia sexq̄tertia: q̄ ar̄m̄ Calculato: i nihil p̄cludit. Quarta rō stat in hoc. si. C. & B. equeproporcionabilr̄ maiorē erit. C. infinite modice remissuz: vel infinite remissuz. Ad quā rōez r̄ndeo: & admisso casu nego q; sequat tale absurdū. C. nāq; nō acgrit latitudinē infinitā s; finitā tm̄: q; iter gradū remissiois & nō gradū intensiois est latitudo finita: & ad p̄bationē cōcedo q; B. in infinitum itendit: & acgrit latitudinē infinitā: eo q; augmētū ei⁹ ē p̄ cremenū numeri: & fateor itē q; C. equeproporcionabilr̄ intēdit vt. B. & cū isert: ḡ. C. acgrit latitudinē infinitā: negat argumentū: eo q; C. crescit nō p̄ augmētum numeri sui: veluti. B. s; p̄ dcrementū: & si di sunt equalia sub. B. cōcedo: & debet equeproporcionabilr̄ crescē: fateor: ḡ debet equalr̄ crescē: negat p̄mā: & si di: ḡ iequalia eglez hēret ad. B. p̄portioez: r̄ndeo q; C. & B. hui⁹ equeproporcionabilr̄ p̄portioez ab illo nūero dnoimata: s; nō equalē simplr̄: nec hē regitū: si dbeat remissio: equeproporcionabilr̄ crescē cū itensioe: vt sepe dictū ē. Scda itaq; positio d̄fendi p̄t ad intellectū datuz: q; & c.

Sequit ergo tertia positio ponēs q; nullus gradus est ita itensuz sicut remissuz. Pro eius probatōe sunt oia argumēta que sunt p̄ scdam positionez que illaz positōem vident sufficientē ap̄ probare. Cōtra etiāz illam positionez sunt omnia argumēta que pro alijs positōibus sunt adducta. vnde ista est illa quā iter ceteras reputo magis verā. Pro eius intellectu est p̄tio notanduz q; remissio p̄t dupliciter considerari. vno modo vt est ille gradus itensuz vel vt est ista intensio: & sic est idēz realiter intensio cū remissione vt argutū est. Alio modo etiā cōsimiliter remissio vt est p̄uatiuz respectu intensiois, primo modo sunt ista eadē hoc est sic remissuz: & hoc est sic intensuz: & illo modo loquēdo p̄t concedi q; remissio potest attendi penes idē: penes qd̄ habet intensio attendi: & sic p̄t dicit oēm graduz ita itensum sicut remissuz consistere. Cōtra quez modū loquēdi rationes cōtra primaz positionez nō pro

cedūt: ille tm̄ modus nō multū v̄sitat⁹: iō loquēduz est de remissione scdo modo dicta. s; put est p̄uatiuz respectu intensiois: & dicendū est fm̄ istum modum nullius gradus intensioe sue remissioni correspondere sicut argumēta p̄tra alias positionez probāt liquide. S; q; istam positionez narrare nō sufficit: ideo argumēta que vident istam positionez improbare primitus est videntur. Et p̄tio ad rōez quādo arguitur q; aliq; gradus sit ita itensuz sicut remissuz vt sit. a. vnus gradus. & tunc arguitur sic vel est. a. magis intensum q̄ remissuz vel min⁹ intensuz q̄ remissum. Si sit magis itensuz q̄ remissuz ponat. a. remitti ad nō gradum. sequit q; aliqū erit ita itensuz sicut remissuz. Si sit minus intensum q̄ remissuz p̄ natur intensioe intendi in infinitū: & sequitur q; aliqū erit ita intensuz sicut remissuz. Ideo pro isto argumento dicit q; posito q; a. sit intensuz q; sua intensio nec est maior nec est minor sua remissione nec est sibi equalis accipiēdo p̄uatiue remissionez respectu intensiois. Si eni foret maior vel minor posset esse equalis cuius opposituz est p̄batuz. vnde sicut dicitur de proportōe maioris iequalitatis p̄ proportōe minoris iequalitatis p̄portiones non differunt realr̄ nisi tm̄ fm̄ rōnem sicut via ab. a. ad. b. & ecōtrario. a. b. ad. a. eadem est fm̄ rem: differūt tm̄ fm̄ rōnez. Cōsimiliter habitudo maioris ad minus & habitudo minoris ad mai⁹ sunt eadem fm̄ rem: differūt tm̄ fm̄ rōnem seu fm̄ rem: sunt eadēz solū rōne differētes. Cōsimilr̄ habitudo maioris ad min⁹ & minoris ad mai⁹ sunt eadē fm̄ rem sola ratione differētes: & habitu do maioris ad min⁹ est p̄portio maioris iequalitatis: & habitudo minoris ad mai⁹ est p̄portio minoris iequalitatis: ideo iste p̄portiones solum fm̄ rōez differūt: & p̄portio maioris iequalitatis nō est maior nec minor p̄portōe minoris

inequalitatis distinguendo proportionem maioris inequalitatis & proportionem minoris inequalitatis ut venerabilis magister Thomas de Berwardino in suo libro de proportionibus: licet declarat fundando se super suppositis & passimptis. scilicet quod quilibet duorum inequalium ad tertium &c. Quia se habentia in equali proportione &c. Considero igitur sicut dictum est de proportione maioris inequalitatis & minoris inequalitatis sic dicendum est de intensione & remissione distinguendo intensio nem & remissionem accipiendo. scilicet remissionem privative respectu intensiois: & sic proportio nabiliter dicendum est de magnitudine & puitate: & de omnibus quorum unum privative respectu alteri se habet: seu de omni latitudine positive & privative considerata: quod si positivum & privativum ut sic capiantur: nulla comparatio equalitatis vel inequalitatis inter ista poterit reperiri: & sic dicendum est quod nullus intensio remissionem eiusdem gradus est maior vel minor vel equalis: sicut nulla proportio maioris inequalitatis est maior nec minor proportio minoris inequalitatis: nec ei equalis & ideo cum ponitur quod a sit unum intensum: & queritur utrum a sit magis intensum quam remissum vel minus intensum quam remissum: vel possit esse ita intensum sicut remissum. neganda est divisio per quacumque eius parte: & sic non procedit istud argumentum & ista ponem.

Ideo ad argumenta que sunt per prima ponem & illas positiones quoniam arguitur quod remissio attenditur penes appropinquationem non gradui intensiois & intensio attenditur penes distantiam: sed tanta est distantia sicut appingitas cuiuscumque gradus ad non gradum: quod eadem est realiter distantia ista cum habet per appingitate: igitur omnis gradus est ita intensus sicut remissus. ideo dicitur quod appingitas ista potest accipi privative respectu distantie: & sic accipiendo appingitatem privative attenditur remissio penes appingitatem non gradum: & accipiendo distantiam positive a non gradu: tunc penes illam attenditur intensio gradus: sed sic accipiendo appingitatem alicuius non gradus ista appingitas non est tanta sicut distantia eiusdem gradus a non gradu: nec ea maior

nec minor quam realis eadem res sit privative & distantia ut predictum est de omni privative respectu sui positivum. & ideo argumentum non arguit remissionem equaliter intensiois. nec unum eorum alia maiorem consistere quod propinquitas non gradui & remissio que penes eam attenditur: & distantia a non gradu penes quam attenditur intensio ut privative est secundum equalitatem vel inequalitatem comparabilem non existunt eo quod propinquitas ut sic respectu distantie accipitur privative: & tunc ad istud argumentum cum arguitur quod eadem realiter est intensio cum remissione: igitur iste gradus est ita intensus sicut remissus. negatur consequentia quod idem est realiter proportio maioris inequalitatis cum proportio minoris inequalitatis. & tunc distinguendo unam ab alia secundum rationem neutra alteri est equalis: sed incomparabiles sunt quod de intensione & remissione & de quocumque privativo eius suo positivum proportionabiliter est dicendum. Et sic solvuntur omnia argumenta que sunt facta contra illam positionem quod omnia fundantur super hoc quod istud penes quod attenditur remissio illi penes quod attenditur intensio secundum equalitatem & inequalitatem comparantur: quod tamen ut remissio penes istud attenditur uniformiter est negandum.

Arbitrat ergo Calculator nullum gradum ita intensum inveniri veluti remissum: non enim proportione ea qua unus gradus respicit alium secundum esse intensum: eundem respicere potest secundum esse remissum: & ista est causa quod intensus: numero designat maiorem: remissus vero minorem. Est tamen advertendum: ut docet Calculator quod remissio privative sumpta: ut scilicet est gradus minus intensus & privative intensiois: intensio non existit comparabilis: at remissio positive est ipse gradus tanta vel tanta distantia a non gradu elongatus: quod consideratio intensiois & remissio sunt invicem comparabiles: quod appropinquat facile est solvere rationes privative adversarius: & in primis intensio. scilicet gradus ut 4. nec maior nec minor censenda est sua remissione: que admodum proportio maioris inequalitatis proportio minoris non solet comparari: unum proportionem maioris & minoris inequalitatis non possunt esse equales: forent namque eiusdem speciei: veluti & numeri equa

les: nec equales vocari possunt: ne inequalia equalia existere concedant: nam si proportio maioris inequalitatis maior est ea que est minoris inequalitatis: sit igitur quod sit inter illas dupla proportio: debeat crescere: proportio maioris inequalitatis in infinitum & constat quod aliquando deveniet ad unam maiorem inequalitatis proportionem sibi subduplam: sit illa. **A.** tunc sic. **A.** proportio maioris inequalitatis subdupla est ad primam maioris inequalitatis proportionem: & respectu eiusdem proportio minoris inequalitatis est subdupla: ergo per positiones ab Euclide sumptas inveniunt ille proportionem equales: & sunt inequales: cum sint diversarum specierum: igitur inequalia existunt equalia. Existimo igitur has positiones esse concedendas: proportio equalitatis nulla: proportio est maior vel minor. **I**tem nulla proportio maioris inequalitatis aliqua: proportio minoris inequalitatis est maior vel minor: nec rationes Joannis marliani convincunt oppositum: quod positiones auctorum credidit esse universales veras: cum tamen certis egeant limitatibus duntaxat namque multa documenta repiunt vera: si de extremis intelligentur: quorum unum alteri existat in equalitate: & utrumque medio: sed de his loquitur sum in calce. & physicorum. **R**ursus: non tamen hec positiones: ille gradus & sua intensio & remissio sunt idem res: ergo ille gradus est ita intensus veluti remissus: que admodum non valet: ille motus circularis & sua circuitio sunt idem res: ergo ille motus est ita velociter circuitio: sicut ille motus est circularis. **S**icut hec illatio non colligit: proportio. **A.** ad. **B.** & **B.** ad. **A.** idem sunt res: ergo tanta est proportio. **A.** ad. **B.** quanta. **B.** ad. **A.** unde. & celi declarat aliqua inequaliter moveri: at equaliter revolvi. **S**ed & motus intensiois & remissiois sunt motus secundum certam proportionem comparabiles: cum possit una forma & ita velociter & velocius & tardius intensio: veluti & alia remissio: & contra: ergo intensio & remissio erunt comparabiles. **S**olutio est: intensio & remissio habet certas rationes sunt comparabiles: quatenus ut positive sumuntur: non autem comparantur: quoniam remissio privative consideratur: hec de tertia parte huius tractatus annotata sufficiant.

Quod ergo completis positionibus in ista materia restat ulterius dubitandum nunquam ex uniformi deperditio intensiois sequatur uniformis acquisitio remissionis. **S**ecundo: utrum equaliter proportionabiliter & eque velociter maiorem remissio sicut intensio minorat. **T**ertio: nunquam si a non gradu remissionis incipiat aliquid duo eque velociter continue acquirere de remissione continue manebunt eque remissa. **C**ontra primum sic arguitur. ponatur. a. uniformiter

deperdere intensioem ad subduplum gra ad argumentum & arguitur quod remissio non uniformiter acquiratur quod proportionaliter sicut intensio erit minor: sic remissio erit maior: eo quod proportionaliter sicut aliquid est alio minus intensus: sic est remissus eodem. **S**ed si intensio uniformiter remittatur ad subduplum in instanti medio erit in serquartio minor quam in principio. ut si nunc sit ut quattuor & uniformiter remittatur ad duo in instanti medio erit ut tria ad quattuor in serquartio proportio se habent. **C**um igitur proportionaliter maiorem remissio sicut intensio minorat sequitur quod in instanti medio remissio precise in serquartio erit maior quam in principio & per rationem velocius maiorabitur in secunda medietate temporis quam in prima. & per rationem non uniformiter. ut si nunc sit remissio ut novem & maiorem ad suum duum quod est. xviii. si in instanti medio erit in serquartio maior precise quam nunc est erit ut. xij. eo quod. xij. ad. ix. est proportio serquartio. & per rationem in prima medietate sui temporis non acquirat nisi tria eo quod. xij. non excedit. ix. nisi per. iij. & in toto tempore in quo maiorabitur ad. xviii. acquirat. ix. eo quod. xviii. excedit. ix. per. ix. igitur sequitur quod in secunda medietate temporis acquirat. vi. & sic plus acquirat in secunda medietate temporis quam in prima & per rationem non uniformiter maiora bitur. igitur per affirmativa ista dubitatio est falsa. **N**unc igitur arguitur parte affirmativa fore vera si uniformiter deperdit intensio uniformiter remittatur illud quod illa intensiois deperdit: quod ex quo remissio respectu intensiois se habet privative non est aliud uniformiter remitti quam uniformiter deperdit intensioem: & si uniformiter remittatur uniformiter acquirat remissio: quod non est aliud aliquid uniformiter acquirat remissionem quam uniformiter remitti. **S**ed si uniformiter deperdit intensio: uniformiter acquirat remissio: quod acquirere remissionem non est aliud quam deperdit intensioem ideo ista dubitatio vel est per parte affirmativa vera. **A**d secundam dubitatioem arguitur & probatur prima per affirmativa & prima per illam dubitatioem arguitur. scilicet quod equaliter proportionabiliter maiorem remissio sicut intensio minorat

quod proportionabiliter sicut intensio alicuius est minor sicut ipsius remissio ut patet per arguta et proportionabiliter sic totum est remissio: sic sua remissio est maior ut patet. igitur proportionabiliter sic intensio est minor: sic remissio est maior: imo si sic positum est minus sic est maior sui privativum: sic prima pars est vera. **C**ontra secunda parte etiam arguitur. nam sicut intensio minorat: sic totum remittit ut patet. et sicut totum remittit: sic velociter maioratur remissio: sic ita velociter maioratur remissio sicut intensio minorat: et sequitur ista dubitatio quod ad preter affirmativam. **C**ontra ad partem negativam sic arguitur: si intensio remittit uniformiter maiorem proportionem deperdet in secunda medietate temporis quod in prima: quod si nunc sit ut quattuor et remittat uniformiter ad duo: in prima medietate remittat solum ad tertium igitur in prima medietate solum deperdet proportionem sextam: et in. ij. medietate deperdet proportionem sexquialteram que est a tria versus ad duo: ergo maiorem proportionem deperdet intensio in secunda medietate temporis quod in prima. **S**ed si remissio equevelociter maioratur sicut intensio remittit. ergo si intensio uniformiter remitteret: remissio uniformiter maiorabitur. et si remissio uniformiter maiorabitur: maiorem proportionem acqret in prima medietate temporis quod in secunda per hoc quod equalis excessus plus addit de proportionem respectu minoris quod respectu maioris. sequitur igitur quod si intensio maiorem proportionem deperdet in secunda medietate temporis quod in prima quod non equeproportionabiliter maioratur remissio sicut minoratur intensio. **S**ed si vlt equevelociter minoratur intensio sicut maioratur remissio: sequitur quod si intensio uniformiter minoratur quod remissio uniformiter maioratur. **E**x quo sequitur quod non equeproportionabiliter minoratur intensio sicut maioratur remissio. **C**ontra ad tertiam dubitationem arguitur et primo arguitur pars affirmativa. si aliquid a non gradu remissionis incipit remitti et continue equevelociter acqrent remissionem: et continue habebunt precise equaliter de remissione: et per

aliter. **E**t tunc ad exemplum quod ponitur quod remissio erit ut. ix. admittat. et quod arguitur quod in fine erit ut. xvij. et hoc de negari. imo dicitur quod in fine erit ut quattuor et medietas vni. et sic gradus ut duo privative duplus ad gradum ut quattuor: et ideo si nunc sit remissio ut. iij. et hoc fieri dupla in fine erit ut duo. et sic semper sic fuerit remissus sic plus appropinquabit non gradui sue latitudinis positive: et ideo si remissio nunc sit ut. iij. et uniformiter maioratur ad duplum in instanti medio erit ut. iij. et in fine erit ut duo. et sic non sequitur in instanti medio erit remissio in sextam tertio maiorem precise quod in principio: et in fine in duplo maior quod in principio. sic plus acqret immediate. ij. temporis quod in. j. de omni tunc positum bonum tunc arguitur. **C**ontra hoc ad secundam dubitationem est dicendum forte procedendo preter affirmativam: et procedit totum versus ad istud quod arguitur si remissio uniformiter maiorabitur plus proportionabiliter acqret in prima medietate temporis quod in. ij. neganda est prima imo sequitur oppositum ut patet per rationem perpositam: ut si nunc sit remissio ut quattuor: et uniformiter maiorabitur ad duplum in instanti medio erit ut. iij. et sic non acqret nisi proportionem sextam tertiam in prima medietate temporis: et in. ij. sexquialtera ut satis patet procedendum. de positivo satis versus modus arguendi: quod si positum nunc sit ut iij. et maiorabitur uniformiter ad duplum suum in fine erit ut. viij. et in instanti medio ut. vij. et in prima medietate temporis acqret proportionem sexquialteram. et in secundo sexquialteram. vni cum aliis ponit remissionem maiorari non alio modo intelligitur nisi intensio ne illo modo remitti vlt deperdit. **C**ontra ad tertiam dubitationem dicitur quod ista est vna aditionalis impossibilis: et tunc quod arguitur si continue equevelociter acqrent remissionem vnum continue tunc habebit de remissione sicut aliud: negat prima. **S**i tunc latitudo inter aliquem gradum remissionis et non gradum remissionis foret finita optime valeret argumentum. nunc autem est latitudo huius infinita inter omnes gradus et non gradum remissio

aliter.

aliter. **E**t tunc ad exemplum quod ponitur quod remissio erit ut. ix. admittat. et quod arguitur quod in fine erit ut. xvij. et hoc de negari. imo dicitur quod in fine erit ut quattuor et medietas vni. et sic gradus ut duo privative duplus ad gradum ut quattuor: et ideo si nunc sit remissio ut. iij. et hoc fieri dupla in fine erit ut duo. et sic semper sic fuerit remissus sic plus appropinquabit non gradui sue latitudinis positive: et ideo si remissio nunc sit ut. iij. et uniformiter maioratur ad duplum in instanti medio erit ut. iij. et in fine erit ut duo. et sic non sequitur in instanti medio erit remissio in sextam tertio maiorem precise quod in principio: et in fine in duplo maior quod in principio. sic plus acqret immediate. ij. temporis quod in. j. de omni tunc positum bonum tunc arguitur. **C**ontra hoc ad secundam dubitationem est dicendum forte procedendo preter affirmativam: et procedit totum versus ad istud quod arguitur si remissio uniformiter maiorabitur plus proportionabiliter acqret in prima medietate temporis quod in. ij. neganda est prima imo sequitur oppositum ut patet per rationem perpositam: ut si nunc sit remissio ut quattuor: et uniformiter maiorabitur ad duplum in instanti medio erit ut. iij. et sic non acqret nisi proportionem sextam tertiam in prima medietate temporis: et in. ij. sexquialtera ut satis patet procedendum. de positivo satis versus modus arguendi: quod si positum nunc sit ut iij. et maiorabitur uniformiter ad duplum suum in fine erit ut. viij. et in instanti medio ut. vij. et in prima medietate temporis acqret proportionem sexquialteram. et in secundo sexquialteram. vni cum aliis ponit remissionem maiorari non alio modo intelligitur nisi intensio ne illo modo remitti vlt deperdit. **C**ontra ad tertiam dubitationem dicitur quod ista est vna aditionalis impossibilis: et tunc quod arguitur si continue equevelociter acqrent remissionem vnum continue tunc habebit de remissione sicut aliud: negat prima. **S**i tunc latitudo inter aliquem gradum remissionis et non gradum remissionis foret finita optime valeret argumentum. nunc autem est latitudo huius infinita inter omnes gradus et non gradum remissio

nis ut prius est argutum. ideo arguitur non versus. **R**atio. ij. dubitationis sic probatur. data ista sequitur quod cuiuslibet qualitatis intensio ad remissionem est omnis proportio possibile maioris inequalitatis et contrario tanquam proportio totalis. vel quod omnis gradus sit ita intensus sicut remissus. **C**ontra quod prima includat contradictionem satis patet et secunda pars est improbata. et quod altera sequatur arguitur. si enim remissio gradus signata per vnum numerum maioratur et per maiorem tales maiorem numerum ut si remissio foret ut duo et cresceret ad duplum et tunc esset sub gradu ut quattuor: tunc sequitur prima pars distinctiue. **S**i autem ponatur quod remissio maioratur numerum per quem signatur minoratur. ut si remissio ut duo maioratur ad duplum. et in fine erit ut vnum: ut probabitur. tunc sequitur. ij. pars distinctiue per sic ar: quod signatur gra argumenti gradus cuius intensio sit ut. iij. et arguitur quod remissio sit ut duo precise: quod minoratur intensio versus ad duo. et arguitur sic. **I**ntensio minorabitur ad subduplum per deperditioem binarij. et equevelociter et equeproportionabiliter iuxta rationem data maioratur remissio minoratur intensio: sic remissio maioratur ad duplum per acqretioem binarij: sic nihil cresceret precise ad duplum per acqretioem binarij nisi duo: quod omne maius binario non cresceret ad duplum. et omne minus. ij. cresceret ultra duplum per acqretioem binarij: sic remissio in principio erit ut duo. **C**ontra quod remissio nunc sit ut vnum: quod minoratur intensio versus ad vnum. et sequitur quod intensio decresceret versus ad subquadruplum per deperditioem ternarij. et si sic remissio cresceret ad quadruplum per acqretioem ternarij ut argutum est per deperditioem ad duplum: sic nihil cresceret ad quadruplum per acqretioem ternarij nisi vnum: sic remissio est ut vnum. **C**ontra arguitur de omni alia proportione per minorando istam intensioem ad istum gradum. **C**ontra idem arguitur quod remissio se habet in proportione maioris inequalitatis ad intensioem. et hoc quod cum signata. scilicet maiorando intensioem ad quemcumque gradum volueris probado ut prius

c 2

q remissio est sub isto gradu sub quo e ista intensio in fine. Idz igit q ex primo mo loquedi de maiozatoe remissionis formalr seqt pria ps disunctive. z q ex alio mo loquedi seqt alia ps sic arguit fit intensio vt. iij. vt prius z miorer ad sub duplu. s. ad duo. z seqt q remissio acqret puatine duo. z p illa acqstioez q potius diceret de pdratio: crescet de pdratio ad duplu. igit remissio nuc e vt. iij. nihil. n. cresceret ad du^m positue p acqstione binarij nisi duo. s. p idez nihil cresceret ad duplu puatine p de pdratioem binarij nisi in pncipio sit vt. iij. s. remissio ista nuc est vt. iij. z p qns iste g^o d^o est ita intensus sicut remissus. qd sunt p bandu. Idz d^o q sicut intensio z remissio vt pdicit no sunt adinuice copabiles s3 ealitate vel inealitate sic nec mor^o ad intensione z remissione debet adinuicez copari. Si. n. mor^o sunt copabiles: acqstia p illos mor^o sunt copabilia. z sic negat q equeuocit maiorat remissio sic miorat intensio. pcedit tn q eqpropotionabilr zc. Et ad argumtu remissionez maiorari e intensione remitti. ergo equeuocit zc. negat qna sic de pportoe maioris inealitat z mioris inealitat. qz pportoez mioris inealitat maiorari. z tn no equeuocit nec tardius maiorat: qz tuc necessario seqt q pportio maioris inealitat est maior vel minor: vel sibi ealis: qns tn est falsuz p qlibz ei^o pte: z sic soluit d^o s^o: qz fundat sup falso. i. q equeuocit remissio acqrit sic miorat intensio qd tn e negadu. Si tn d^o hoc arguat sic in argumtis fact d^o alias pones capit illud qd hic negat. igit ista argumta n pcedut. negat qna qz ponetes alias pones pcedut copatione intensiois ad remissione fm ealitatez vel inealitate id d^o illos satis bn capit acqstioez intensiois adeqri: de pdratio remissiois: s3 tn hec positio illd neget. Contra hoc obicit. sic stat q remissio alicui^o g^o d^o vt. iij. sit. z intensio alicui^o gradus vt. iij. ergo videt q ille sunt

equales. negatur consequentia quia no sunt copabiles vt sic: sicut ante plures est argutum.

Et differit quarta hui^o tractat^o pte Calculatoz n^ogd ex vniiformi de pdratioe intensiois sequat vniiformis acqstio remissiois: z pnti difficultate coparat intensio z remissio ad tps. Pars negatiua prio pbat: remissio in scda hui^o hore medietate veloci^o crescet qz in pria ergo no vniiformiter ampliat. ro est. pportioabilr que admodu intensio reddi miorita remissio efficit maior. ea. n. pportoe qua aliqd est alio minus intensum: ea e remissio eodem: at si intensio gradus vt. 4. vniiformiter hac hora tedat ad subduplu in medio hore mometo inueniet vt. 3. qz si dz in hora intensio vt. 4. deponere vniiformiter duos gradus: vnu dz in vna medietate: aliu in alia de pdratioe p diffinitione mot^o vniiformis: ergo remissio vt noue si hac hora apliari debeat ad duplu: in medio hore instati erit remissio in sextertio maior: ergo vt. 12. z i scda medietate exisset remissio vt. 18. ergo in pria medietate hore acqstuit remissio vt noue. 3. z in secunda. 6. ergo no ex vniiformi intensiois de pdratioe inferri potest vniiformis remissiois acqstio. Pars vero dubij affirmatiua dducit: hoc vniiformiter remittitur ergo hoc vniiformiter deponit intensioe: qz si hoc vniiformiter remittit: vniiformiter acqrit remissio: no est. n. aliud vniiformiter acqre remissioe qz vniiformiter remittit: ergo si vniiformiter deponat intensio: vniiformiter acqret remissio: qz acquirere remissioez no e aliud qz de pdratioe intensioe: Et e aduertedu q no e aliud re z roez: distinctio naqz ronis faceret q ex vniiformi intensiois de pdratioe no colligeret vniiformis remissiois acqstio: veluti h^o mot^o circularis z circuitio sint id e re: penes tn aliud cognoscit velocitas mot^o: z velocitas circuitiois: differut. n. mot^o circularis z circuitio fm roez. Satetur Calculatoz ptem dubij affirmatiua: dissentitqz huic consequentie: remissio in medio hore mometo erit i sextertio maior p cise qz in pncipio: z in fine i duplo maior qz i pncipio ergo plus acqret in secuda medietate hore qz in pria: hec tn sequela colliget d^o o^o positio: vñ valet intensio in medio instati hore est i sextertio precise maior qz in pncipio: z i fine in duplo maior qz in pncipio: ergo plus acqret in scda medietate hore qz in pria. Pars maior hui^o difficultatj noticia hñda e diligeter obseruadu: qz positio cresces vniiformiter ad duplu magis pportioabiliter crescit in pria hore medietate qz i secunda: eo q apliat p euale additu pnb^o icqualibus: ita naqz latitudo acqrit in pria: quata in secuda hore medietate: s3 additu in prima pte hore adiungit

re adiungit minori numero: acqstiu in scda maior: ergo plus pportioabilr crescit positioz i pria pte qz in secuda: est. n. documtu gnale: q euale additu maior z miori plus auget pportioe miori qz maior: at si positio vniiformiter maioretur plus acqredo in scda medietate hore qz in pria: plus pportioabilr crescit in scda qz in prima si aut plus acqrat in pria qz in secuda plus pportioabiliter augetur in pria qz in secuda. In de pdratioe aut positio vniiformi plus pportioabilr de pdratioe ex illa vniiformi de pdratioe in scda pte qz in prima: eo q sicut euale additu maior z minor plus pportioabilr auget minor z maior numero: ita euale sublatu a maior z minor plus diminuit pportioe ex minor qz ex maior: qz itaqz remissio in se g^o de pdratioe intensiois: prius ordo seruatur: si remissio z intensio augeri debeat: id e tn e iudiciu feredu de cremeto remissiois: z de cremeto intensiois: hec de quarta parte.

Utrum equepropotionabilr

Presenti parte pertractat Calculatoz vtruz equepropotionabilr z equeuociter maiorer remissio: veluti intensio decrescit: ps affirmatiua p batur: ea pportioe qua intensio alicuius redditur minor: remissio iuenit maior: z vniuersalr eadez pportioe positio minus constituit: z priuatiuum mai^o: z ita equeuociter crescit remissio: sicut minorat intensio. Pars negatiua deducit: intensio vt 4. si vniiformiter de pdratioe hoc hora in scda medietate maior deponet pportioe qz in prima: z si remissio vniiformiter apliat: maiorem acqret pportioem in prima medietate qz in secunda. naqz remissio vt. 4. efficit vt. 6. in pria hore medietate: in scda vero vt. 8. ergo si vniiformiter minorat intensio z remissio maiorer: no poterut equa procedere pportioe. Solut Calculatoz: consenti do parti affirmatiue naqz remissio auget si tedat versus numeru graduum maiorem: quare remissio vt. 4. si augeri debeat hoc hora vniiformit maiorem acqret pportioe in secunda medietate qz in prima: z quado dicitur: equalis excessus addit^o minori z maior plus auget pportioabiliter minus: ergo remissio minor crescens plus crescit in prima parte qz in secunda: fateor aut cedens non consequentiaz: eo quia remissio non ampliatur adiungendo numerum numero: sed subtrahendo: constat itaqz euale sublatu a maior z minor plus pportioabiliter auferre a minor qz a maior: at remissio est per ablationem que minor numero designatur in instanti medio qz nunc: ergo plus pportioabiliter crescit in illo instanti medio incipiendo crescere qz in pncipi

pio. z ita aperte concludendum est augmentum remissionis z decrementum intensiois equali pcedere pportioe z norma. Veru^o responsio ista improbat: qz ea approbata inferit q cuiuslibet intensiois ad remissionem est omnis pportio possibilis maioris inequalitatis z eouerso taqua pportio totalis: que. s. cadit inter tota remissionez z tota intensioe: qz loquedo de remissioe priali: cu in oi gradu remissio sit in ifinitu mior gradus z in ifinitu remissio maior itcirco pportio intensiois ad remissione ptiale maior numero: tamen minor designata erit in ifinita pportio: vel ois gradus ita intensus erit sicut remissus. Pars ps hui^o disunctiue manifestaz claudit d^o dictione. z ro e: si intensio e maior remissione in oi pportoe maioris inequalitatis totalis: id e minus seipso: na signet vna pportio intensiois ad remissione z sit dupla: si itez iter illa sit tripla: quadrupla: z ita deinceps: s3 state maior ex tremo crescit pportio p minoratione minoris ex tremo: ergo remissio ad qua e pportio maior: dupla est minor qz ipsamet ad qua est pportio dupla z sic ps d^o dictio. Scda vero ps disunctiue e superius reprobat. Deducit aut pria ps disiectiue supponedo q remissio crescat p acquisitionez numeri: z minuat p de pdratioe numeri: sit gradus cuius intensio sit vt. 4. pbat q remissio sit vt. 2. qz decrescat intensio illa vsqz ad. 2. p de pdratioe binarij: ergo augetur remissio p acqstioe binarij ad duplu: ergo remissio e nuc vt. 2. Iteruz decrescat intensio ad subquadruplu p ternarij acqstioem: ergo remissio crescet ad quadruplu p acqstioe ternarij: ergo remissio iuenit nuc vt. vnuz: similiter dicatur de oi alia pportoe semp minorado intensioe z maiorado remissione: ergo cuiuslibet intensiois ad remissione e ois pportio possibilis maioris inequalitatis: pot z inferri q remissionis ad intensioe e ois pportio maioris inequalitatis possibilis: sit remissio vt. 8. decrescens ad subduplu p de pdratioe. 4. ergo intensio crescet ad duplu p acqstioe. 4. sed nihil auget ad duplum acqrendo. 4. nisi in principio fuerit vt. 4. ergo in principio erat intensio vt. 4. z remissio vt. 8. ergo dupla pportio remissionis ad intensioe: p bo mo q sit quadrupla: na remissio: vt. 8. decrescit ad subquadruplu p de pdratioe. 6. ergo crescit intensio p acqstioez. 6. ad quadruplu: s3 hoc ce no pt nisi in pncipio intensio fuerit vt. 2. nihil. n. auget ad quadruplu acqrendo. 6. nisi. 2. ergo remissio in pncipio maior erat intensioe in quadruplo no est aut admiradu si hec absurda sequuntur: cu falsuz sit remissione cresce p acqstioez numeri: z minui p de pdratioez numeri. Littera Calculatoz est grauissime d^o p^o uata: lectio. n. dz e talis p bado

vt p̄us q̄ intensio est sub illo gradu sub quo est ista remissio in fine: vñ si remissio est sub illo ḡdu sub quo intensio in fine nõ sequitur q̄ remissio sit in principio maior: intensio in quacũq; p̄portioe maioris ineq̄litate sed inferat remissionẽ h̄ere oẽm p̄ portioe minoris ineq̄litate. Sc̄da p̄ oñiũtũe deducit: si remissio maiorẽ p̄ minoratõẽ numeri: q̄ intensio vt. 4. decreseat ad subduplũ: ḡ creseat remissio ad duplũ: ḡ remissio nũc est vt. 4. ḡ gradus ille ita intensus existit: veluti remissus. Quare p̄cludit Calculator intensioẽ & remissionẽ nõ debere adinuicẽ cõparari: sed fateat remissionẽ decrescere eã p̄portioe minime eã uelociter: neq; remissio & intensio vt. 4. vocant̄ eãles: q̄ nõ sunt cõparabiles. ¶ Et abiget q̄ p̄iaz. Cõcedit Calculator q̄ ex vniũormi intensiois de p̄portioe sequitur vniũormi remissiois acq̄sitiõ: s̄ vniũormiter acq̄ri vel dep̄di est eãliter acq̄ri vel dep̄di: ḡ intensio & remissio p̄nt ineq̄litate cõparari. Solutio est: intensio & remissio p̄ueniũt ineq̄litate p̄portiois & nõ latitudinis: si igit̄ vniũormit̄ dep̄dita intensioe: vniũormit̄ acq̄rat remissio: nõ colligi p̄t q̄ equalẽ acq̄rat remissio & dep̄dat intensio: s̄ inuicẽ vt. 4. sicut equalit̄ in suis p̄tib; dep̄dit intensio sic equalit̄ in suis p̄tib; acq̄rat remissio: & hoc nõ est cõparare intensioẽ remissiois ineq̄litate: s̄ eã p̄ p̄portioẽ p̄tũ intensiois dep̄dẽ ad p̄portioẽ p̄tũ remissiois acq̄rẽ: & ita eãlitas inueniet̄ p̄portioẽ & p̄portioẽ: si m̄ime eãlitas intensiois & remissiois: aut simplex p̄portio. Est aduertẽdũ q̄ tenet̄ aliquẽ gradũ ita intensus existere: veluti remissus: & nõ oẽo: cogũt̄ & ipsi solũ ar̄ vltimũ n. n. ex h; q̄ remissio maiorẽ p̄ dep̄ditõẽ numeri: sequit̄ oẽm ḡdũ ita intensus fore: veluti remissus: vñ h; sic opinãtes nõ affir̄m̄ q̄ i oĩ dep̄ditõẽ intensiois & acq̄sitiõẽ remissiois sit eãlitas q̄tũ ad acq̄sitiõẽ & q̄tũ ad p̄portioẽ: qm̄ ḡdus supra mediũ est magis intensus q̄ remissus: si autẽ equalẽ tollat̄ a maiori numero intensiois & minori remissiois plus p̄portioẽ abũtatur a minori q̄ a maiori: ergo plus p̄portioẽ abũtatur cresceret remissio q̄ decresceret intensio: & esset de gradu citra mediũ: plus nãq; p̄portioẽ abũtatur ex equali dep̄ditõẽ intensiois minoris numeri & dep̄ditõẽ remissiois maioris numeri plus p̄portioẽ abũtatur deperditur ab intensioe q̄ acq̄rat remissioẽ p̄ minoratõẽ sui numeri: quare nõ est possibile vt eã uelociter & eã p̄portioẽ abũtatur minuat̄ intensio & maiorẽ remissio: q̄ vero arguẽdo p̄bat de gradu medio vt. 4. q̄ eẽt ita intensus veluti remissus: cõcedẽdũ est illud: & negandũ est de gradib; supra. 4. & citra. 4. Et si dicat̄: sumatur gradus vt. 6. minorẽ in duplo: deponẽdo. 3. ergo cũ remissio equalit̄ & eã p̄portioẽ abũtatur crescat: veluti minuit̄ intensio: reddẽ

tur remissio vt. 3. & fiet in duplo minor: sed in fine erit vt. 3. ergo in principio erat. 6. & tanta est intensio ergo supra gradũ mediũ est aliqd ita intensum veluti remissum. ¶ R̄ndeo q̄ gradus vt. 6. est ita intensus sic remissus accipiẽdo remissionẽ positioẽ: & hoc p̄bat euidentissime argumẽtũ: s̄ accipiẽdo p̄uatiue: gradus vt. 6. si minuat̄ dep̄dẽdo. 3. de intensioe: & t̄m dep̄dat remissio quãtũ ad denominatõẽ p̄uatiua nõ eã p̄portioẽ abũtatur: imo plus decreseat nũerus remissiois q̄ numeri intensiois: ex quo est minor remissiois denotatio q̄ intensiois iuxta hãc positionẽ: & equalẽ subtraheret a maiori & minori: q̄ itaq; supponit vñ q̄ nõ verificat̄ nisi de remissioe positioẽ cõsiderata: nõ argumẽtum nihil p̄bare vt. ¶ Cõtra: nõne sicut p̄portioẽ abũtatur minorat̄ intensio: sic auget̄ remissio: sicut. n. p̄portioẽ abũtatur decrescit intensio: ita & subiectũ efficit̄ p̄portioẽ abũtatur remissio: & eã p̄portioẽ q̄ subiectũ est remissio: remissio est maior: ḡ quẽ admodũ p̄portioẽ abũtatur minorat̄ intensio: sic maiorat̄ remissio. Solutio est: sicut p̄portioẽ abũtatur minorat̄ intensio: maiorat̄ remissio: s̄ non per equalẽ deperditionẽ numeri abũtatur: quare & c.

¶ Postreõ dubitat Calculator si a nõ gradu intensiois. i. ab infinita intensioẽ incipiat aliq; duo pari velocitate continue acquirere & remissionẽ: continue manebunt eã uelociter: pars affirmatiua inducitur: hec a non gradu remissiois incipiunt remitti: & semper equali incedent velocitate: ergo sub eodem gradu remissiois semper inueniuntur: pars negatiua deducitur: hoc casu: diuidatur hora in partes p̄portioẽ abũtatur in quarum qualibet tam. A. q̄. B. duos intensiois sibi v̄dicent gradus: sed sit. A. per duos gradus intensus. B. tũc sequitur q̄ in fine hore quodlib; horum infinite existet intensum: & continue ante finem. A. erit intensus. B. per duos gradus: p̄portioẽ abũtatur hore sequentem in partes partiri p̄portioẽ abũtatur terminatas ad idẽ instans ad qd terminabant partes hore presentis: & deponant tam. A. q̄. B. intensioẽ: sicut prius eã sibi p̄rabant: tũc quẽ admodũ quãdo tẽdebant ad nõ gradũ remissiois: s̄ semp. A. intensioẽ erat. B. i. quilibet pte p̄portioẽ abũtatur (nõ dico in pte terminata ad vltimũ: continue. n. A. excedit. B. equalit̄: si eã p̄portioẽ abũtatur: cũ equalis excessus maiorẽ adaugeat p̄portioẽ minoris q̄ maioris) ita qm̄ mouebuntur ad nõ gradũ intensiois eã uelociter remissionẽ acquirunt: & erit. B. semp remissus. A. ergo non oportet q̄ si a non gradu remissiois incipiant aliqua duo eã uelociter continue acquirere remissionẽ: q̄ continue maneat eã remissio. ¶ Solut Calculator affirmando partẽ dubij negatiua: vnde si non gradus remissiois esset in puncto

puncto latitudinis finite: valeret iste modus arguendi: hec duo incipiunt a non gradu remissiois eã uelociter remitti: ergo continue manebunt eã remissa: existet nãq; tũc. A. & B. eã uelociter ergo si eã uelociter acquireret remissionẽ equali quoq; velocitate deponeret intensioẽ: ergo semp equalia inuenient̄: si enim ab equalib; eãlia tollantur: que remanent̄: habet̄ur equalia: verũ si non gradus remissiois infinita existat intensio: tunc. A. & B. non erunt eã intensi: neq; vnum maius alio: neq; minus: qm̄ vñ infinitum nõ est maius: nec minus: nec eãle alteri: & multa bis similia scribuntur in tractatu de augmentatõẽ: h; itaq; sunt que circa tractatũ hunc vobis declaranda proposueram.

Digressio prima.

¶ Pro cõplemento. Baruz lectionũ suarũ p̄est vt in principio pollicebar p̄tractare nũqd qualitates p̄rie fm̄ certos gradus sint in eodẽ subiecto p̄possibiles: arbitrant̄ nãq; multi clarissimi auctores formas p̄rias nullaten; eidẽ subiecto p̄sentire posse: s̄ ex qualitatib; primis apud ipsos p̄surgit cõplexio que instrũ est oportunitus p̄portioẽ abũtatur forme p̄ficiẽdiõ: & ex qualitatib; motiuis resultat vna q̄litas que est instrũ q̄ motus localis p̄ficiuntur: hec in opinio nõ satisfact̄ Auerroienti elemẽta format̄ in mixto remanere & putant̄ qualitates motiuis & alteratiuis simplices instrũ esse elementorũ: truncatas vero mixtorũ nõ satisfact̄ et hec opinio veritati: relictis auctoritatib; Auer. ¶ Tũc q̄ si nõ essent qualitates p̄rie cõpossibiles in eadẽ pte subiecti: nõ esset possibilis reactio: quã approbo nõ solũ fm̄ q̄litas alteri p̄rietatis: v̄p̄ & fm̄ qualitates eiusdẽ oppositiõis. ¶ Tũc q̄ ab igne & aqua aer mediũ p̄pedalẽ distãtia calefieri & infridari posses. ¶ Tũc q̄ ignis aquã calefaciẽs: totã caliditatẽ i momentõ p̄ducẽt: ex q̄ aduersarios ignis nihil cãt caliditatẽ: donec totã friditas sit p̄sumpta: ḡ post ei; iteritũ cãbit totã caliditatẽ simul: cũ nõ sit maior rõ q̄ p̄r̄ cãret vñã pte q̄ aliã. ¶ Tũc q̄ qm̄ cas; agit in frigidũ: aut calidũ totã destruet frigiditatẽ vsq; ad nõ gradũ: anteq; caliditas inducat̄: aut sicut successiue p̄t friditas: ita successiue inducat̄ caliditas: nõ p̄t primũ affirmari: q̄ vbi summe frigidũ eẽt applicatũ vni pti ignis: tũc illõ frigidũ destruet totã latitudinẽ caliditatis ignis: anteq; induceret aliqũ gradũ frigiditatis & sic stare ignis absq; calore. ¶ Tũc q̄: nihil est altero calidius: nec albius: neq; dulci;: esset. n. oẽ calidũ sume calidũ: cũ calori nõ q̄ aliq; gradus frigoris admix

sceret. Verũ q̄ Jacob; forliuẽs in tractatu de intensioe & remissione hanc mãm diligẽter p̄sequit̄: nõ nihil aliud dicã p̄nti digressioe nisi q̄ existimauit ipse hanc p̄nam valere: iste q̄litas s̄nt simul i eadẽ pte subiecti: ḡ iste qualitates nõ sunt p̄rie: s̄ s̄nt ipsas eã eiusdẽ sp̄i cum p̄ris: & p̄nter opinatus est: nõ oẽm caliditatẽ oĩ frigiditatẽ aduersari sed caliditas tante vel tante intensiois opponit̄ p̄rie frigiditatẽ tante vel tante intensiois. ¶ Ego at̄ teneo formas eã rõẽ p̄rias dici: q̄ eis repugnat stare s̄nt in eadẽ pte sine actõẽ & reactõẽ nõ. n. dubiũ q̄ in corpore viuente sunt p̄portioẽs qualitatũ p̄riarũ que s̄nt simul: s̄ nõ s̄nt simul absq; actione & reactõẽ: & idẽ putãdũ est esse in quouis mixto: nõ est namq; lapis quin in illo p̄rie existant qualitates in eadẽ pte p̄ ipsũ eã mixtus ex p̄ris qualitatib; elementorũ quare infero q̄ in oĩ mixto est alteratio ab instrũ: & q̄ oẽ mixtus h; in se cãm sue corruptõis p̄ assignatã cãm. ¶ Tẽsensit ipse in nullo motu alteratõis accipiẽdũ eẽ primũ gradũ iductũ p̄ talẽ motũ: cuius oppositũ sepe soleo affirmare cũ detur mima qualitas inducenda per primũ q̄ sicquare & c.

Digressio secũda.

¶ Quandoquidẽ cõmentator. 4. p̄physicorum 84. dicebat: corpus calidum transfertur in maiorem caliditatem nullis partib; calidis in actu aduenientibus: sed ex intensioe ipsius caliditatis: & iterũ dicebat: ex calido fit magis calidũ: nullo facto in materia calido: quod nõ esset calidus: qm̄ erat minus calidũ: ex quibus verbis videt̄ velle Auerrois q̄ in tali intensioe caloris non adueniat nouus calor subiecto: sed prior tantũ modo perficiatur & vigoret. ¶ Antẽdo itaq; exponere: vt tractatus iste suũ habeat cõplementũ: quid in intensioe acquirat̄: quid deperdat̄. ¶ Et in primis aduertendũ q̄ suscipere magis & minus in quãtũ valet tantũ: q̄tũ intendi & remitti fm̄ quãdã vigorationẽ & perfectionẽ intrinsecã: cõceditur qualitatibus & in abstracto & in cõcreto: prime: secũde: & tertie nõ quarte speciei: hoc fundamentõ: qualitates de quarta sp̄e ex sui formali ratione sunt termini & sine quãtitate: alie qualitates nõ habent rationẽ finis: nec termini: vnde ex hoc q̄ aliquod est album vel sciens non existit terminatũ: sed bene ex hoc q̄ aliquid est formatũ & figuratũ: cui ergo termino & fini repugnet additio: indeterminato aut̄ & infinito nõ repugnet colligitur quibusdã formis repugnare suscipere magis & minus: quibusdã nõ: & licet qualitas suscipiat magis & minus: nõ tamen meretur dici proprie loquẽdo qualitas interminata: cum omnis qualitas sit a forma quãtitas autem est a ma

teria ideo quantitas est materie coeva: non qualitas. **P**recisa autem causa suscipiendi: magis & minus est latitudo qua h3 forma in essentia sua ad gradus fluentes & refluxus: vñ soleo dicere quod nulla forma suscipit magis & minus secundum rationes speciei: quia ratio speciei accipit a differentia specifica: differentia autem specifica consistit in indivisibili: s3 bene forma suscipit magis & minus quo ad partes secundum species non quo ad partes secundum materiam: & ratio est: primo de generatione. 33. 35. quilibet pars aucta est aucta secundum speciem non secundum materiam: vocantur autem partes secundum speciem que sunt partes rei: vt constituitur in tali esse specifico: veluti crux & digitus partes exponunt determinatas in forma & figura: sine quibus eorum forma saluari non posset: partes secundum materiam sunt ille sine quibus possunt crux & digitus permanere secundum speciem crucis & digiti: vt ille que fluunt per macerationes & impinguationes: ergo cum quilibet pars aucta sit aucta secundum speciem non secundum materiam: quilibet pars forme intense erit intensa secundum speciem non secundum materiam: ergo quemadmodum auctum manet idem in toto augmento: ita qualitas intensa permanet secundum suam essentiam inesse intenso & fito in tota intensione & remissione.

Secundo principaliter notandum: opinantur quidam acutissimi expositores quod quilibet gradus nouus constituit in indiuiduum: ita quod quot sunt gradus alicuius forme sibi inuicem succedentes: tot sunt indiuidua: his rationibus. **T**ertio quod in motu locali mobile in quolibet instanti est in alio & alio vbi: ergo in alteratione mobile in quouis momento est sub alia & alia qualitate. **T**um quod: caliditas intensa & remissa sunt termini alterationis: ergo contrarij. **T**ertio quod: isti gradus aut sunt qualitates: aut non: si non: ergo motus a minus calido in magis calidum non erit motus ad qualitatem: nec s3 qualitate: quia nulla qualitas variat: s3 solummodo gradus quos aduersarius asserit non esse qualitates: ergo cum isti gradus sint distincti gradus numero: inferitur quod sunt distincte qualitates numero. **T**ertio quod: manet eadem caliditas numero a principio alterationis vsque in finem: ergo cum ex minus denso fit magis densus remanebit eadem densitas numero: sed eadem densitas est subiectum equaliter densum: ergo minus densus & magis densus sunt equaliter densa. **C**ontra: alteratio est vna numero: ergo forma fluens a principio alterationis vsque in finem est vna numero. **I**tem habitus augent per actus sequentes: sunt de difficili mobiles: generantur ex frequentia actuum: non ex vno actu: neque valet responsio dicentium illas esse conditiones habituum vnius secundum speciem: non secundum numerum. **T**ertio quod: habens habitum cybarizadi vel quouis alium habitum: si iuxta illum eliciat aliquem actum: & quo ad ope-

randum efficiatur promptior: ille actus necessario interimet totum habitum precedentem: cum per talem actum acquirat habitum perfectionis: ergo nouus indiuiduum habitus: constat autem hoc absurdissimum esse: nam ex quo nulla forma expellit a subiecto per inductionem alterius: nisi propter aliquam contrarietatem: vel repugnantiam: sed palam est inter habitum minus perfectum & magis perfectum eiusdem rationis: & maxime vbi non est participatio contrarij: sicut est de qualitatibus prime speciei: non est aliqua repugnantia in natura habitus: sed solus ratio priuationis admittit habitum minus perfectum: ergo per inductionem habitus sequentis vel gradus solum expellitur & perit priuatio & imperfectio: manente tota perfectione habitus. **T**um quod: actus & operationes sunt singularij: ergo conditiones sunt habitus vnius secundum numerum per se primo: per accidens & secundario habitus vnius s3 secundum speciem. **T**ertio quod: libet actus elicitus a potentia mediante habitum necessario interimet habitum mediante quo eliciebatur. **T**ertio est diligentissime obseruandum: quod gradus caloris se habent respectu caloris: veluti per materialis ad indiuiduum cuius est pars materialis: quemadmodum n. hec caro & hoc os relata ad formam manentem idem indiuiduum a principio vite vsque in finem fluunt & refluxunt: ita quod gradus caloris relati ad calorem manentem eundem numero a principio alterationis vsque in finem fluunt & refluxunt: sicut hec carnes & hec ossa non sunt aliena a natura sortis: licet non includant in ratione eius essentiali: ita isti gradus caloris non sunt accidentia supradicta calori: s3 sunt extra rationes eius quidditatiua: & hec est causa quod soleo procedere: caliditas suscipit magis & minus secundum eius essentiam: quatenus gradus caliditatis non dicuntur rem alterius generis supradicta: sed rez exprimentur eiusdem generis & speciei & indiuidui: s3 in ratione quidditatiua caliditatis tales gradus non includant: dicuntur ergo gradus partes materiales: quia non inveniuntur in essentia forme & non sunt qualitates per se & directe: sed per reductionem & indirecte. **I**nduri b notabile: vt declarare alterationes a minus calido ad magis calidum non terminari ad nouum indiuiduum caliditatis: sed ad nouum gradum: qui gradus est in genere qualitatis per reductionem: & ita concludo quod non sunt tot indiuidua quot gradus alicuius forme sibi inuicem in eodem subiecto succedentes.

Quarto est considerandum quod rationes aduersarij non concludunt. **A**d primam dico in alteratione mobile in quolibet instanti esse sub alio & alio gradu & non sub alia & alia qualitate: & extendendo nomen qualitatis ad id quod est reductiue qualitas fateor mobile esse continue sub alia & alia qualitate. **A**d secundam: remissum & intensum in qualitatibus habentibus contrarium sunt contra-

ria & priuatiue opposita: at in non habentibus contrarij sunt priuatiue opposita: que oppositio priuatiua idonea est ad mutationem successiuam. **T**ertia ratio est soluta: quando est ostensum: quomodo gradus qualitatis est qualitas: & quomodo non. **A**d quartam: dico quod iste propositiones sunt false: manente eadem caliditate numero subiectus est equaliter calidus: manente eadem densitate numero subiectum est equaliter densus: eadem n. caliditas remissa est que postea reddit intensa: densitas etiam aque vel terre manens eadem numero potest habere diuersos gradus secundum quos aliquod subiectum erit minus & magis densus: neque isti gradus differunt propter numero: quia diuersitas numeralis cadit propter inter indiuidua alicuius speciei: & si essent gradus numero distincti: non possent esse simul in eodem subiecto.

Verum quod in hac digressione processus est qualitates priuatiue: scilicet: & tertia species suscipit magis & minus & cetera formalis: s3 si hoc subiectus calidum existat vt quattuor: erit calidus caliditate vt quattuor. **I**tem tres qualitates in summo sunt incommpossibiles in eadem parte subiecti: quia sunt inter se incommpossibiles: s3 illud propter quod non copatiuntur se: qualitates in summo est aliqd se tenens ex parte ipsarum essentiarum in summo: quod vocat gradus intensus.

Contra. 5. phisicorum. 18. qualitates de prima & quarta specie non terminantur alterationem: quia non suscipiunt magis & minus. **R**ursus primo celi. 21. genera prima qualitatum sunt sine alteratione & genus quod dicitur potentia naturalis & genus quod est in quantitate ergo tales qualitates non intenduntur & remittuntur: ergo lumen & scientia cuius sint qualitates de prima specie non suscipiunt magis & minus: ergo non acquiruntur qualitas de secunda specie per alterationem & commentatores. 5. phisicorum. 18. dicentes: illa autem que dicitur secundum potentiam & impotentiam naturalem est propinqua passiuæ & videtur quod in ea sit motus: & ita videtur esse in dictis Averrois contentio non negligenda. 7. phisicorum. 15. dignius est vt alteratio sit in prima & quarta specie etiam si quis videbit ipsam esse in alio genere quod in tertio genere qualitatis. **P**roterea: qualitates de tertia specie maxime dicuntur terminare alterationem: quia in eis verissima est contrarietas: est autem prietas causa formalis & necessaria in esse motus. **C**ontra. 5. phisicorum. 10. vult Averrois quod ista consequentia non valet: in substantia est contrarietas ergo & motus: ergo qualitates de tertia specie non ideo terminantur alterationem: quia contrarie. **Q**uare vt veritas habeatur peripatetica paulo altius exordiendo. **D**ico prius tenere quod vnaquis forma suscipiat esse generationem: forma substantialis generatione sim-

pliciter: accidentalis generatione secundum quid: & vtriusque generationis terminus a quo primus est priuatiuus: & hec est causa quod 5. phisicorum. 12. ponebat differentiam inter motum cuius vterque terminus primus necessario est positiuus: & generationis cuius alter terminus est priuatiuus: alter positiuus. **E**t si dicas: ergo quando incipiet esse caliditas: incipiet esse generationem secundum quid: nunquam erit alteratio simpliciter & frigiditas in calidum: contra commentatores. 5. phisicorum. 19. concedentes alterationem simpliciter a primo simpliciter in contrarium: & alterationem quodammodo a remissa calido ad intense calidum. **S**olutio prima est: iste terminus alteratio importat quilibet mutationem qua acquiris de nouo vel intendis qualitatem. 5. phisicorum. 19. & ita sub alteratione comprehenditur generationem secundum quid: & alteratio vera. **C**ontra alterationem a remissa calido ad intense calidum non est alteratio simpliciter: ergo. **S**olutio secunda sit ista: quia ego approbo: hec mutationes ordinem habent ad inuicem: transmutatio qua abijcit ab aqua naturaliter disposita vnus gradus frigiditatis: mutatio qua inducit minimam caliditatem: & intensio caloris: alteratio qua auferit primus ille gradus frigiditatis incipit a frigiditate & desinit in non esse illius gradus intrinsece: & extrinsece terminatur ad caliditatem inductam: & hec est verissima alteratio a contrario simpliciter in contrarium simpliciter termino obstante quod hec alteratio sit mutatio priuatiua ratione termini ad quem intrinsece terminatur: mutatio autem qua inducitur minima caliditas est generatio secundum quid: cuius terminus primus a quo est priuatio caliditatis: & non frigiditas cuius illa sit terminus primus alterationis destructiuæ: intensio deinde caloris est verus motus & alteratio in comparatione ad generationem secundum quid: est autem alteratio quodammodo in respectu ad alterationem precedentem generationem secundum quid: **D**ico secundo: dicitur qualitates de tertia suscipiunt magis & minus: intenduntur & remittuntur per admixtionem contrarij: lumen & scientia intenduntur & remittuntur absque contrarij admixtione: qualitates que intenduntur & remittuntur per contrarij admixtionem: saluata equali approximatione agentis passo & eadem medijs dispositione: nunquam tunc inducuntur: sed intenduntur semper & remittuntur successiue per partem post partem in infinitum: lumen autem & scientia si intendi aut remitti debeant: opus est vt approxiatio agentis passo aut medijs dispo variens. volo dicere quod sol pro ducere potest in momento intensissimum lumen quod ab eo produci possit: ignis caliditate intensissima nequit in instanti produci: successiue ab eo originem facit: hec dicitur vt intensio luis & scie non sit alteratio & neque motus: intensiones autem qualitatum de tertia specie motus propter

De intensione et remissione.

eē dicunt. ¶ Dico tertio: ad nāles potētias fun-
dadas in qualitātib⁹ de tertia spē est alteratio et
nō ad nāles potētias in substantiis radicatas: et h̄
intēdebat Cōmentator dicens: illa autē que dī s̄m
potētia et impotētia nālem est pp̄m qua passivē.
Scribit Albert⁹ magn⁹. 5. p̄phys. 18. et forte s̄m
nāle potētia vel ipotētia: aliqñ autē nāles potētie
sunt sensibilia alicuius sensus: sicut p̄ in duro et
molli et in gbusdā alijs sic dicitis. ¶ Dico quarto:
qualitates de tertia spē si sunt p̄re: duas exigunt
cōditiones. ¶ Prima ē: q̄ sint cōpossibiles i eodēz
subiecto s̄z gradus certos et deteriatos. ¶ Sc̄da
q̄ acgrant enti actu a quo et remoueant: iō tales
qualitates p̄ verū motū acgrunt: intēdunturq̄:
forme elemētōrū substantiales neq̄ aliquo mō sūt
cōpossibiles in eodēz subiecto: neq̄ acgrunt enti
actu. Itē p̄ motū neq̄ acgrunt: neq̄ intendunt: et
p̄fecto cōtrarietas formarū cōpossibiliū s̄z cer-
tos gradus ifert subiectū ens actu: dato tñ p̄ pos-
sibile q̄ forme elemētōrū eēt cōpossibiles s̄z cer-
tos gradus: ad huc nō acgrerent p̄ motū: cū acq-
rant subiecto enti in pura potētia: his dicitis vsq̄

rie solūntur difficultates et calculatorie et nāles:
vt in lectura nra in libros auscultatorios diffuse
patefecimus: quare et c.

Ceteris sacre p̄sye cultores candidissimi enar-
rationes in tractatū Calculatorio de intensione et
remissione a Tiberio Bacilero Bononiensi vi-
ronsi seculi celeberrimo: in felici Ticinensi aca-
demia lucubratis.

Cum privilegio cōcesso a Serenissimo xp̄ia-
noꝝ Rege Jacopo de paucis drapis d̄ Burgo-
franco: ne aliq̄s audeat neq̄ p̄sumat hāc lectu-
ram imprimere: nec i p̄mi facere: nec in alio loco
impressaz in dñio nostro exportare: nec exportari
facere vsq̄ ad decēniū: sub pena in lris Regali-
bus contenta et c.

Papie impressa per Jacob de paucis
drapis d̄ Burgofranco Anno
dñi. 1507. die. 26.
mēsis Julij.

Magnifico ac excellētissimo. do. Augustino Panigarole senatori Regio Mediolani di-
gnissimo dño obseruādissimo Frācischus Taegius. S. P. D.

Eam fidissim⁹ p̄hie iterpres p̄ceptor me⁹. d. Tib. Bonon. Nulli nre tēpestatis (pace alioꝝ
dixeris) in dyalectica naturali ac diuina p̄hia secūdu: lectiōib⁹ nō ordinarijs: horisq̄ subci-
sciuo p̄nti āno libellū quēdā calculatoriū Suisseth Anglici d̄ itēfōe et remissioe formarū pu-
blice interpretare: Cūq̄ multa memoratu ac scitu digna (viva dūtaret voce) palam doceret:
Ne minimū qdē verbū auditorib⁹ in scriptis relinqueret: vt supiorib⁹ cōsuetudinē ānis itroduxerat:
Per arduos nodosq̄ calculatorias difficultates mira facilitate breuitati tñ copulata explanaret:
Per facileq̄ p̄inquis puius ad easdē p̄beret aditū. Queq̄ prius in cbaos materiāq̄ rudē irruer-
rant ac cōgesta erāt mirabili segregaret ac digereret ordine: Nō potui ipse iter cōmitones sub felici
ei⁹ ductu militātes minimus non colligere que ab ipso palā dicerēt meliori qua poteram diligentia.
Que quidē ad cōe cōdiscipuloꝝ ornamentū ab eodē aliquātulū moderata vt ip̄merent: et castiga-
tissime oī studio officioꝝ curauit: Ap̄q̄ dñiatiōi. T. in lucē dicata p̄deunt. Quapropter et ipse: vt
pote q̄ vniuersaz familiā meā. D. T. multū debere cognouerim: necnō et florētissimā hāc Ticinensem
academiā: si vigilas laboresq̄ nros: si eis hoc in negotio nō pepererim. D. T. offerrē: me opepretiū
factuz cēsu i. Ad sane munusculū cartaceū D̄j faxit p̄petuū existat mee erga. D. T. obseruātie mo-
numētū: valeat. D. T. cui me iteruz atq̄ itez comēdo. Datū Papie pridie kl̄as Augusti. 1507.

**Tiberij Bacilerij Bononiensis Lectura
in Tractatū Calculatoris de inten-
sione z remissione quā illo le-
gēte Frānciscus taegius
scriptavit: Anno
M.D. vij.**

Cum gratia z Privilegio.